

GRIEND

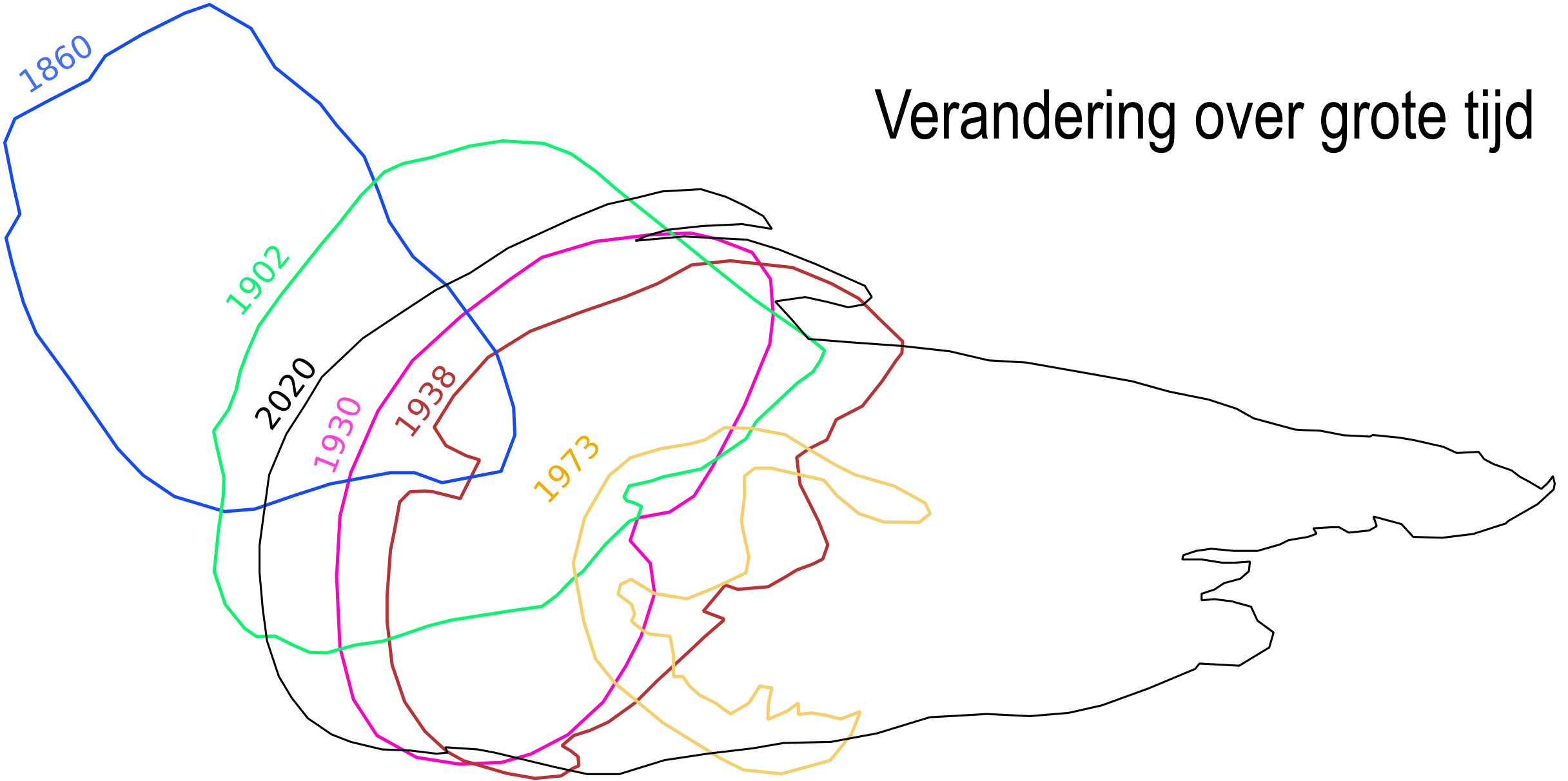
Schakel in de Waddenzee

Een lokale kijk op Griend

Morfologische ontwikkelingen & Broedvogels

Verandering over grote tijd

5 Feb 2020

18 Maart 2020

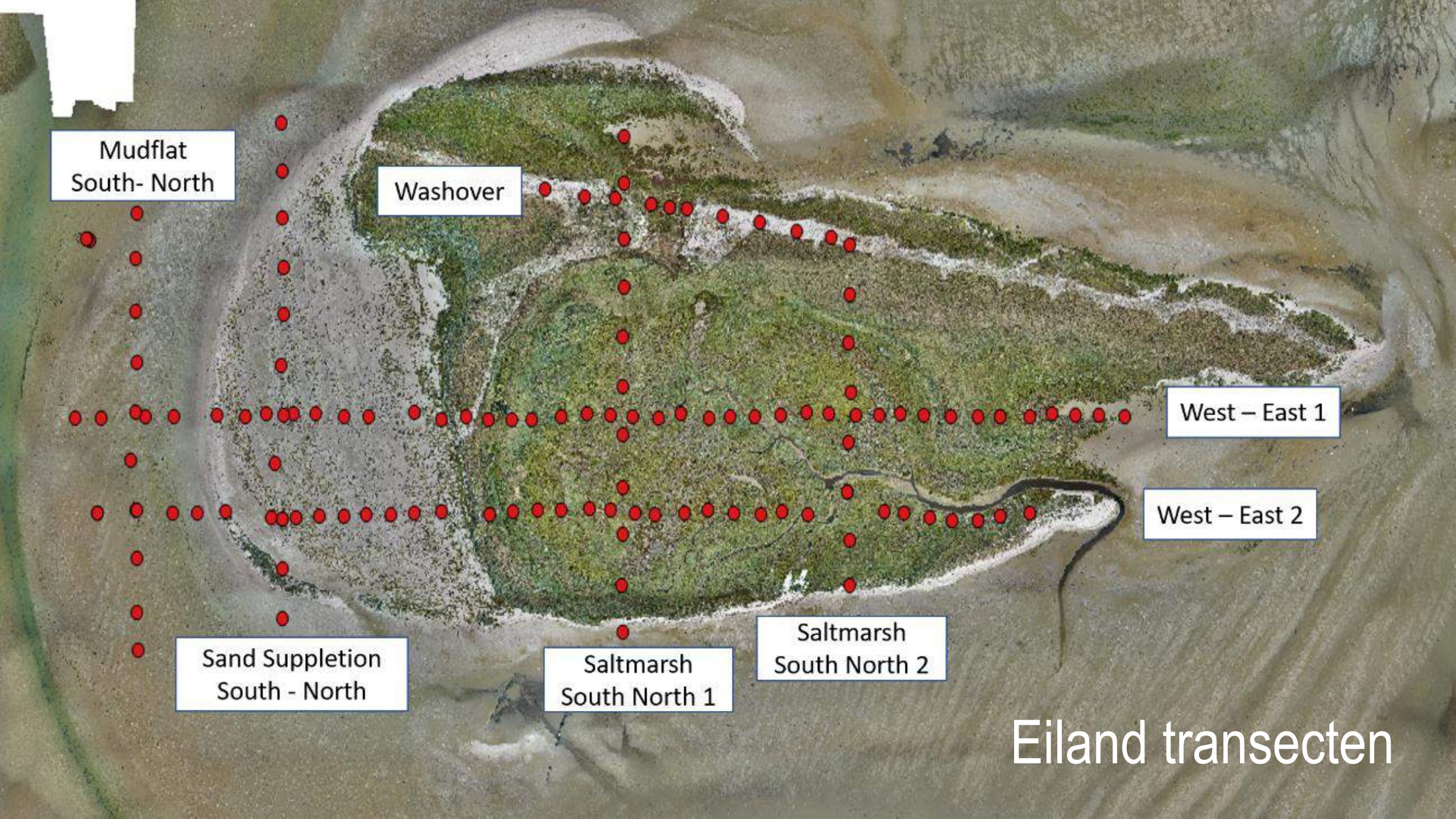
5 Feb 2020

18 Maart 2020

the fieldwork company

Mudflat
South- North

Washover

Sand Suppletion
South - North

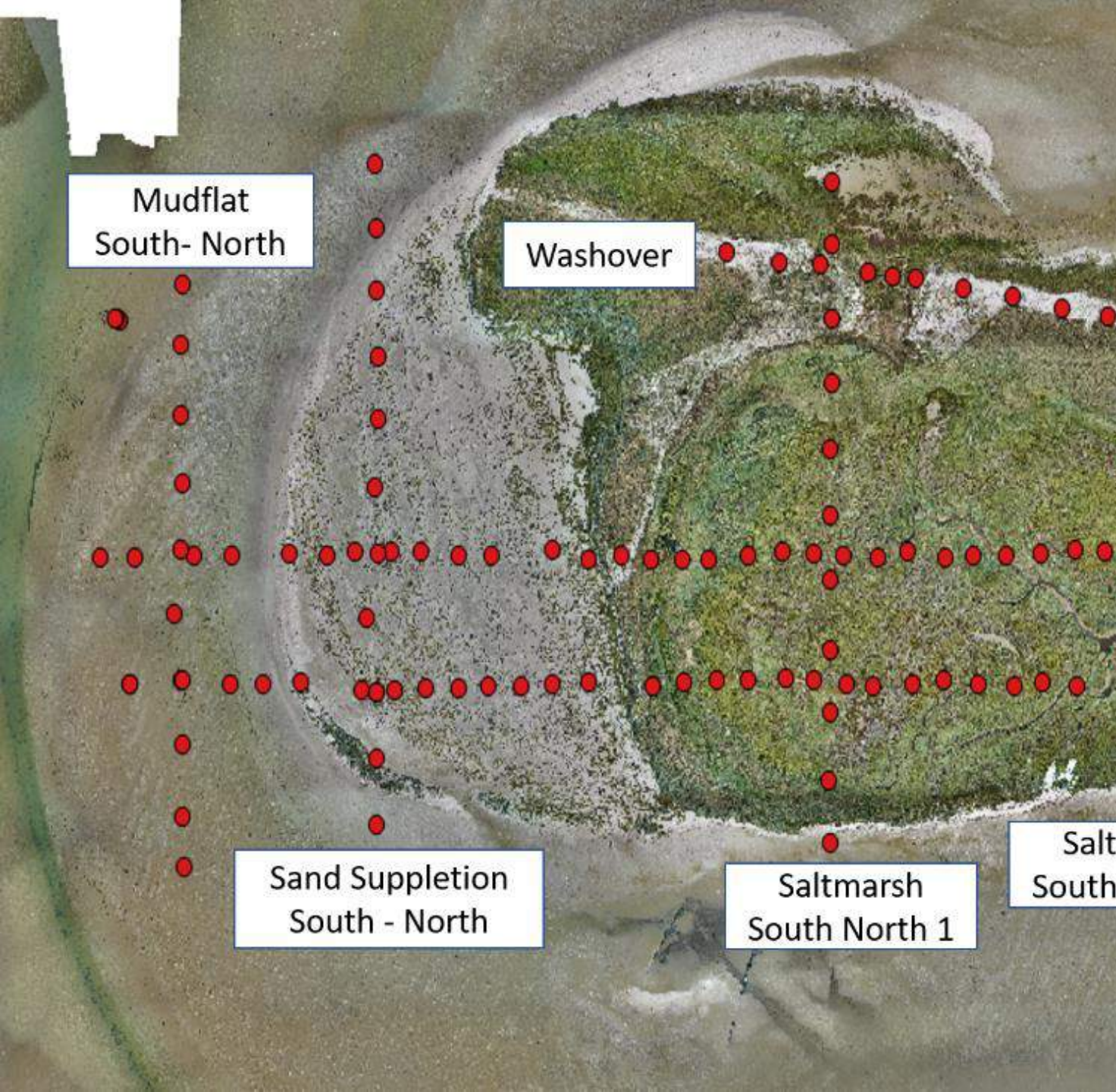
Saltmarsh
South North 1

Saltmarsh
South North 2

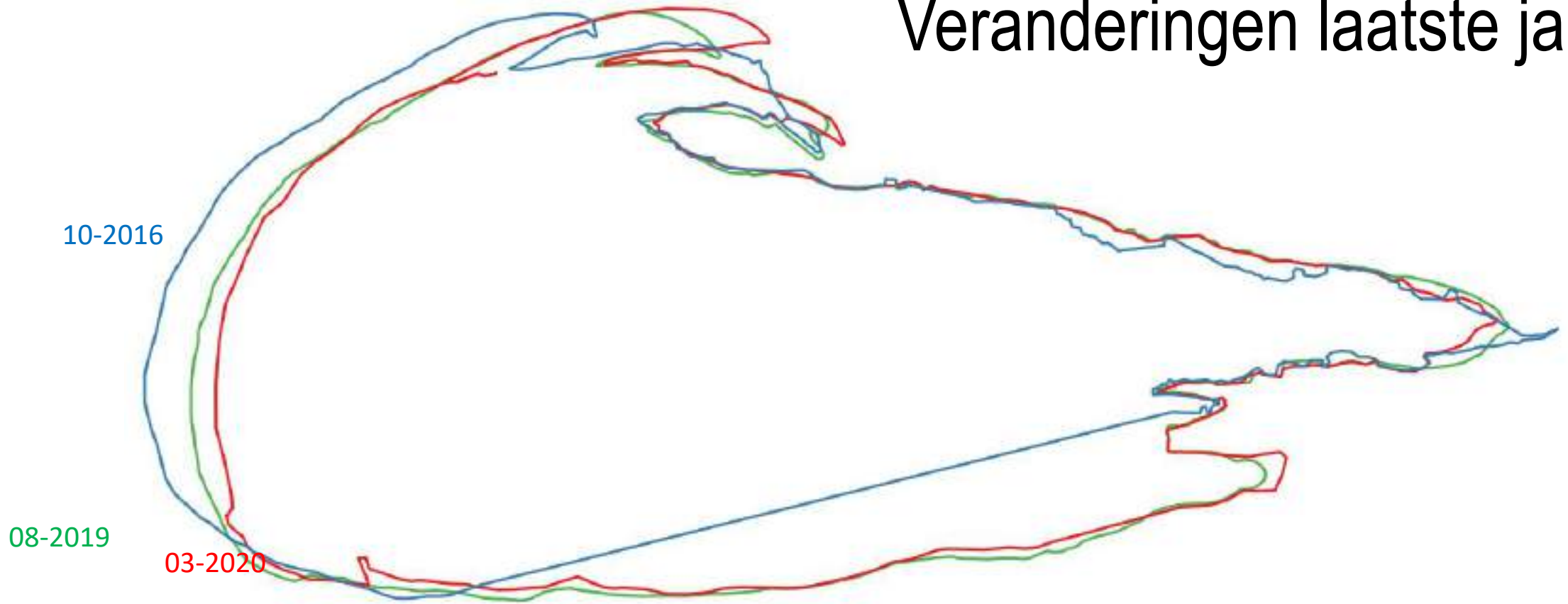
West – East 1

West – East 2

Eiland transecten

Veranderingen laatste jaren

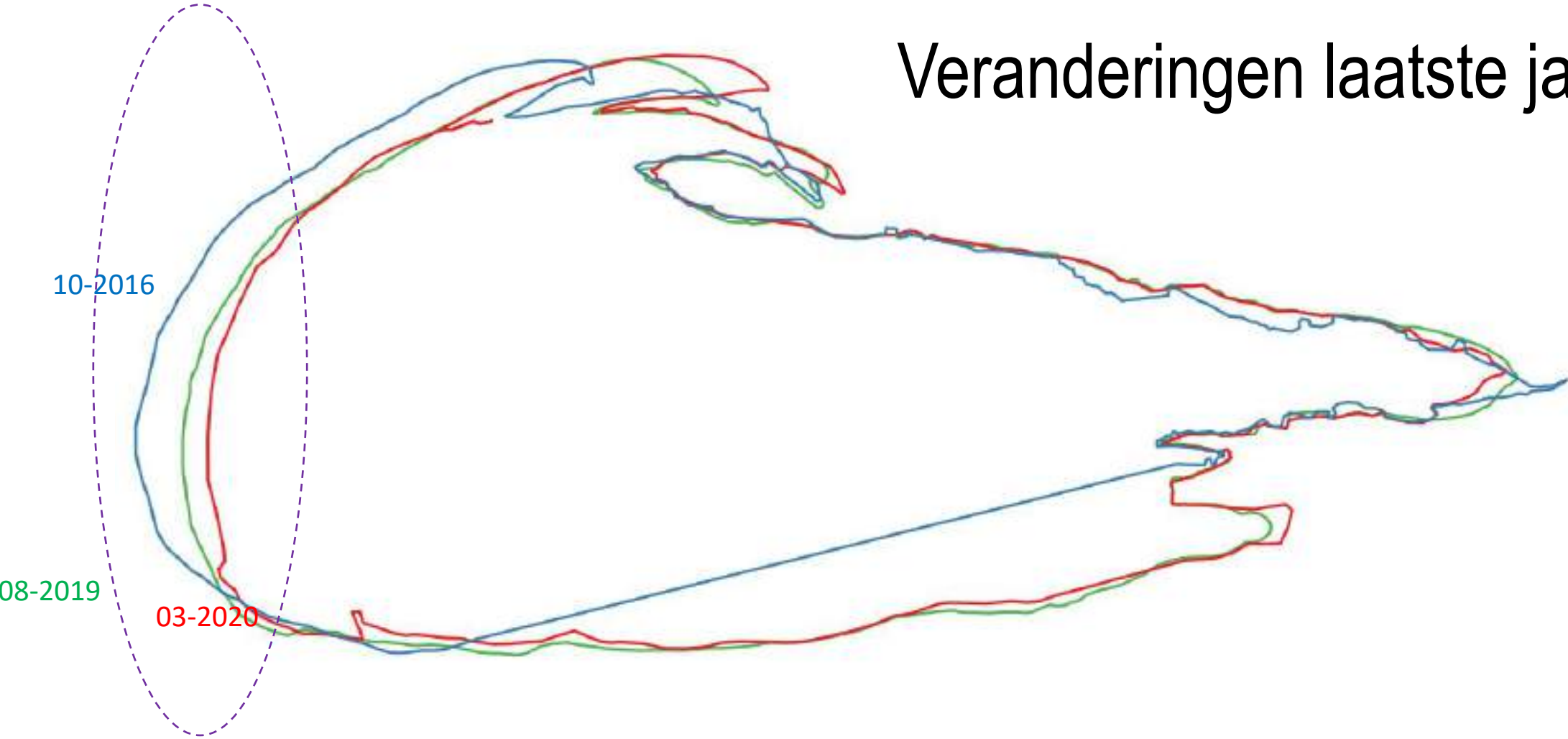

10-2016

08-2019

03-2020

Veranderingen laatste jaren

10-2016

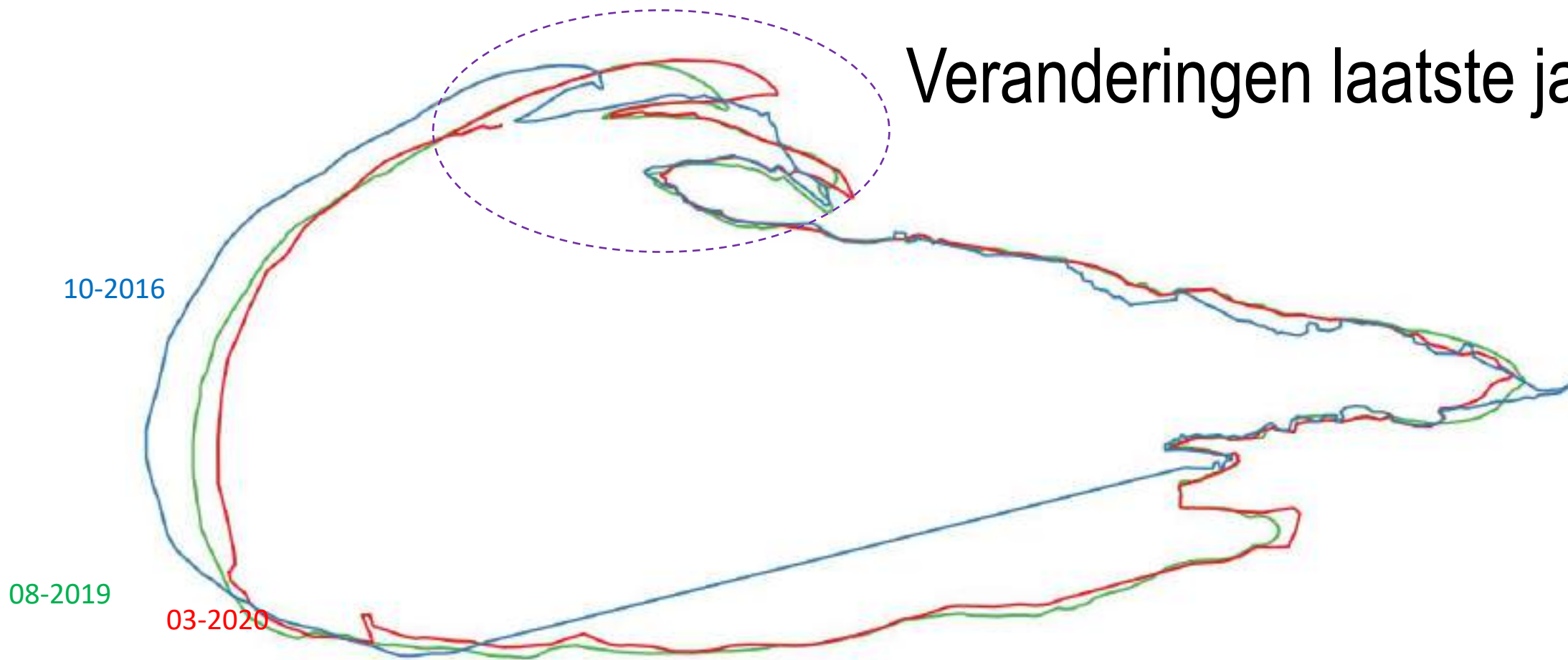
08-2019

03-2020

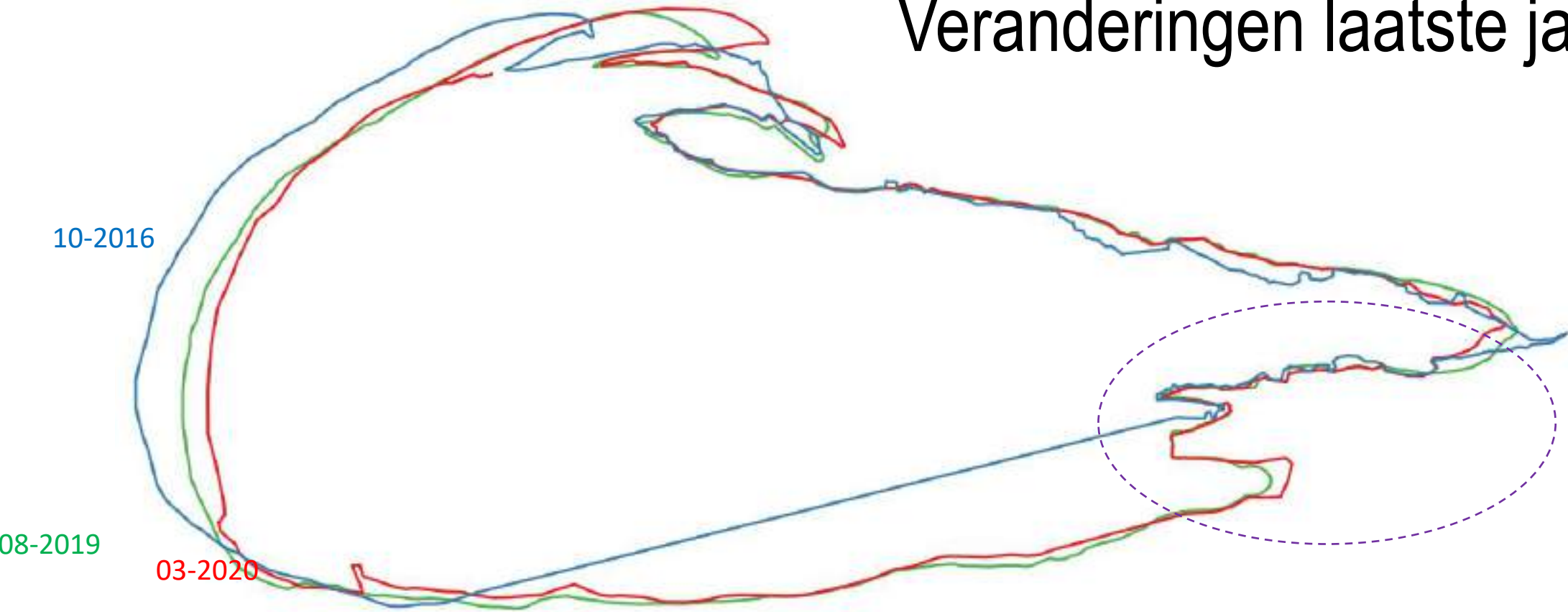
Erosie suppletie westpunt

Beweging 'kuif' noordoosten

Veranderingen laatste jaren

Veranderingen laatste jaren

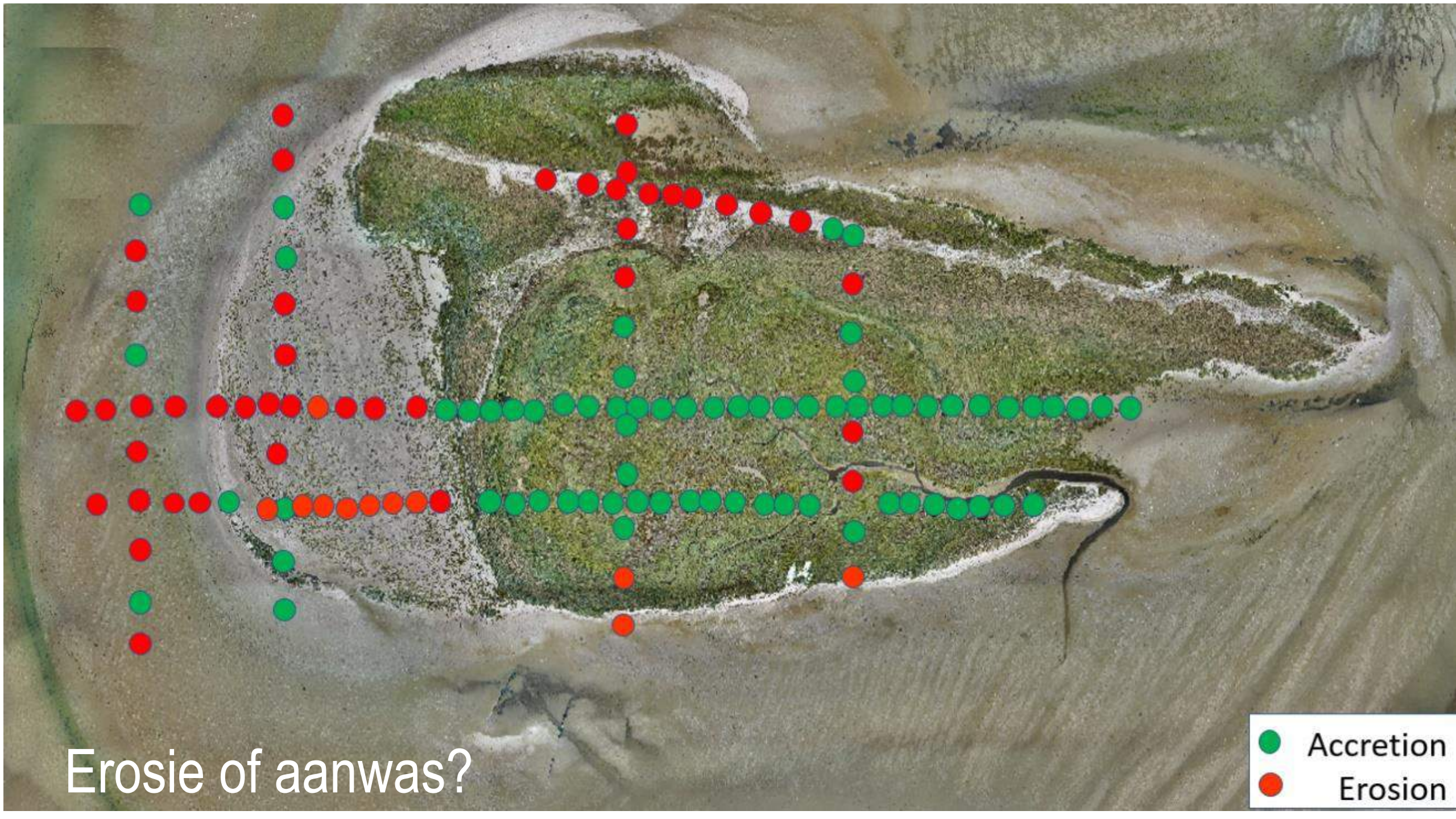

10-2016

08-2019

03-2020

Geen duidelijke groei kwelder

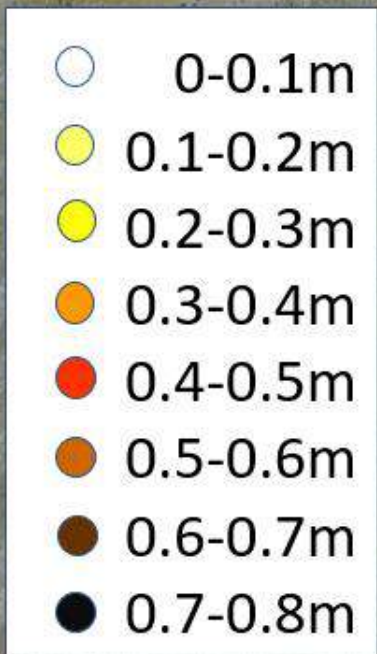

Erosie of aanwas?

- Accretion
- Erosion

Suppletie meeste verandering

2016

2017

2016

2017

schelpenbank

Plagsel

2018

2019

2018

2019

2018

Zeeraket

2019

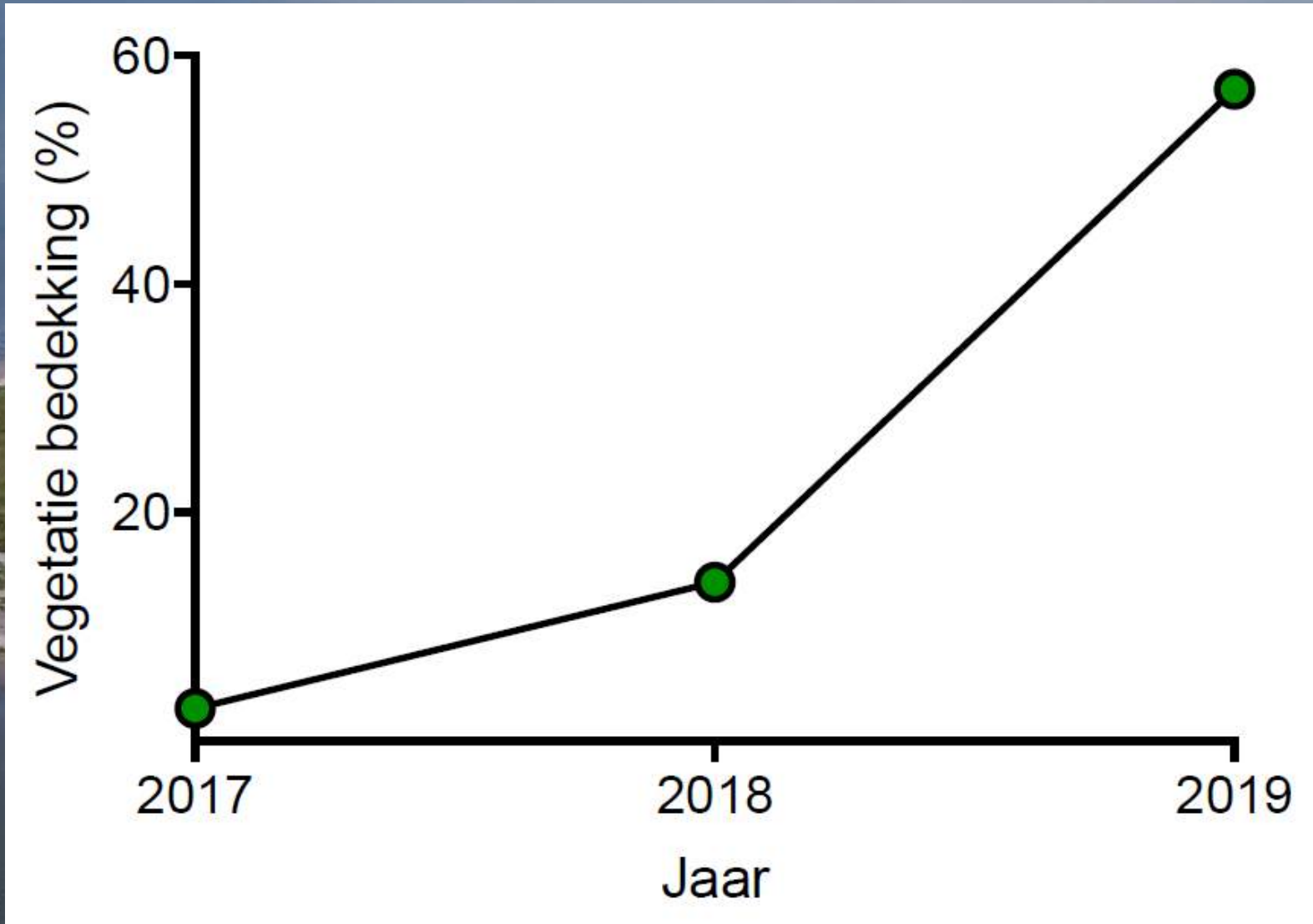

Zandhaver

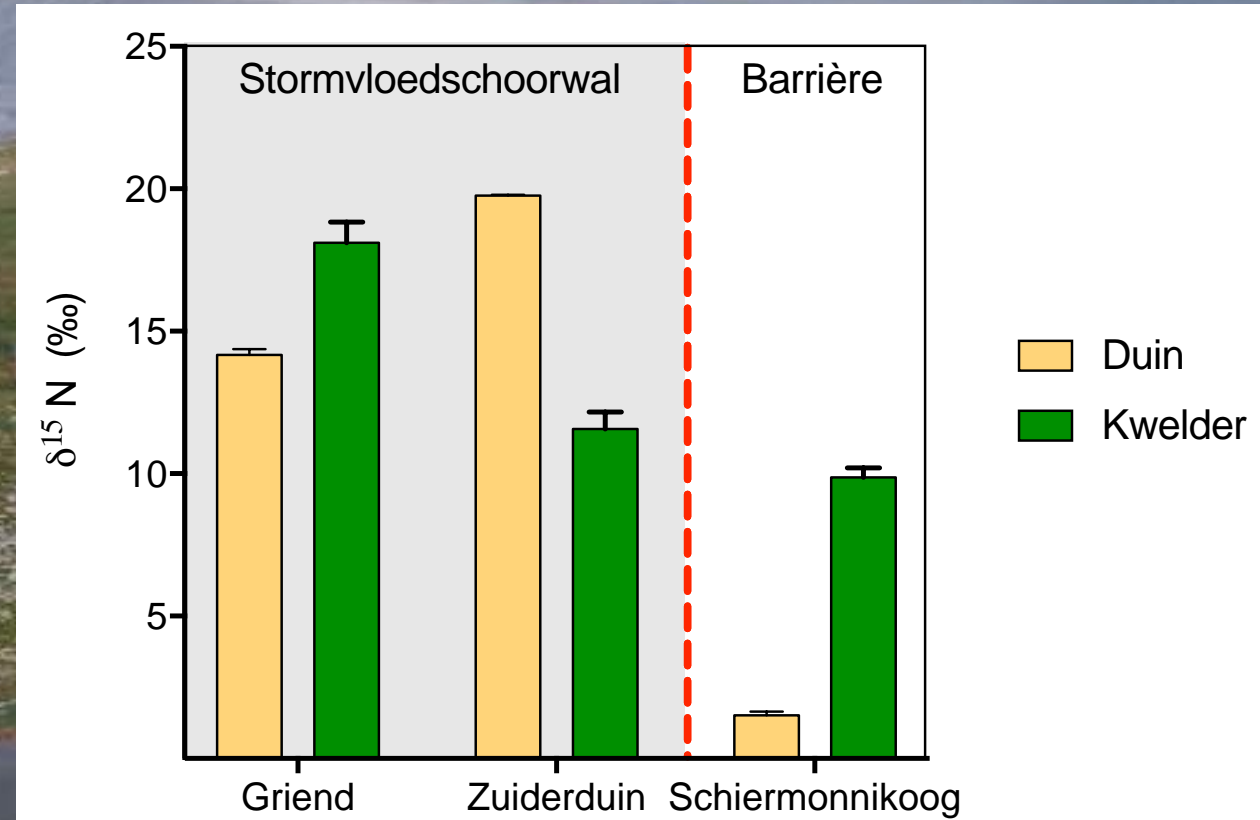
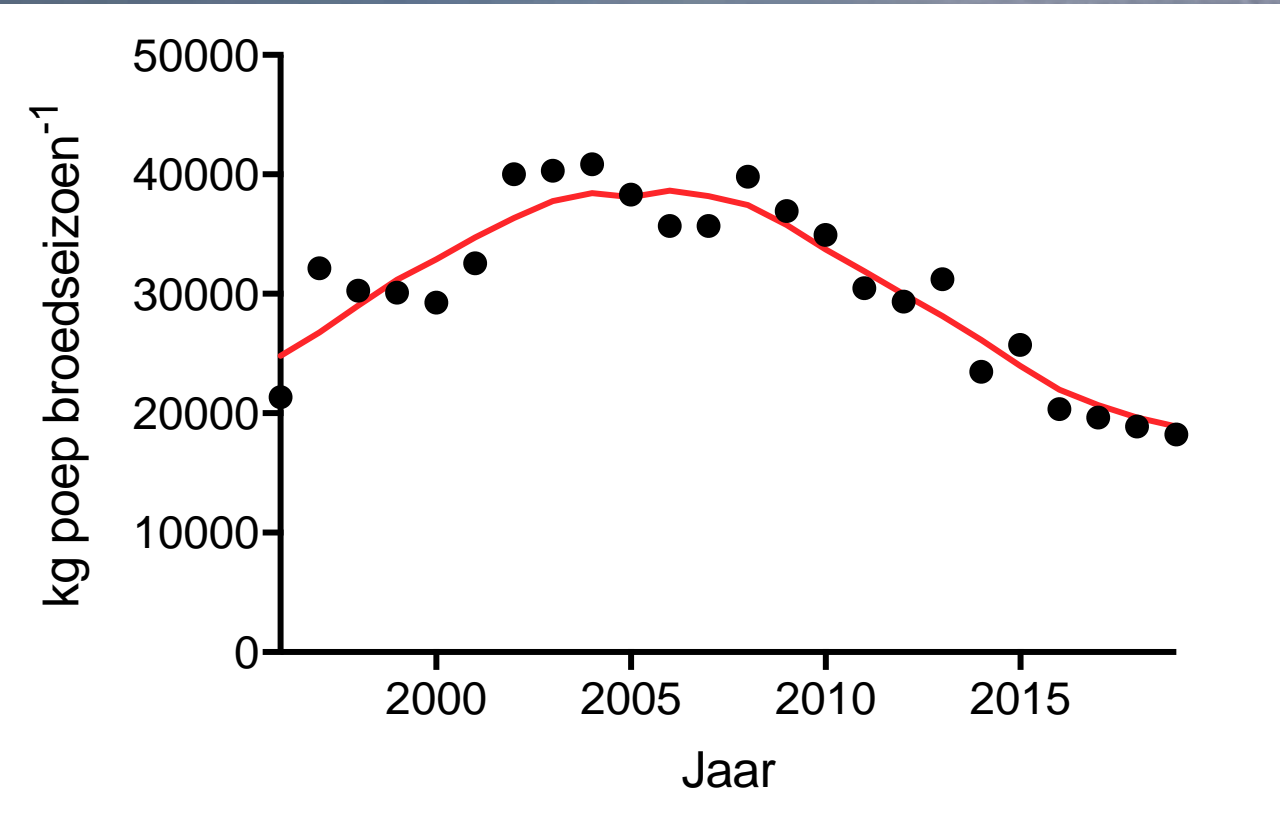
2020

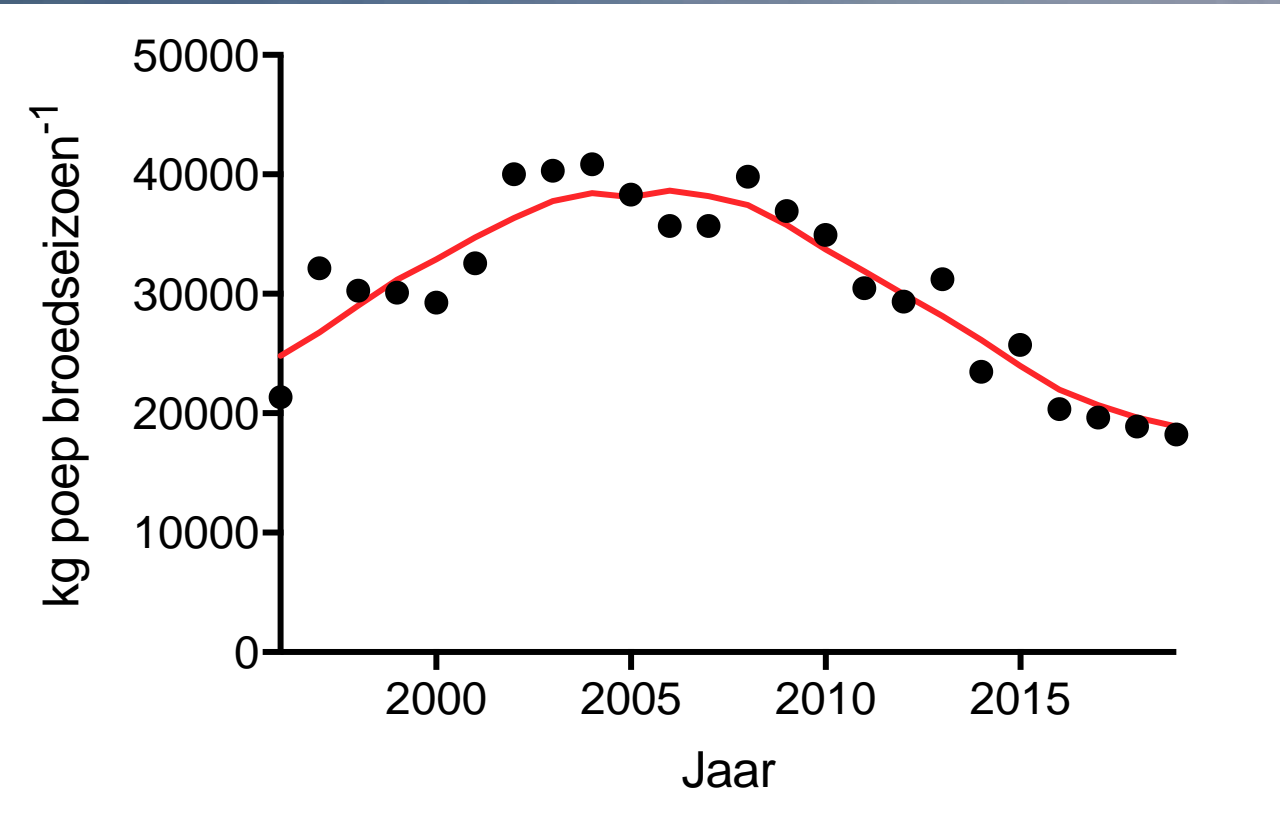
2020

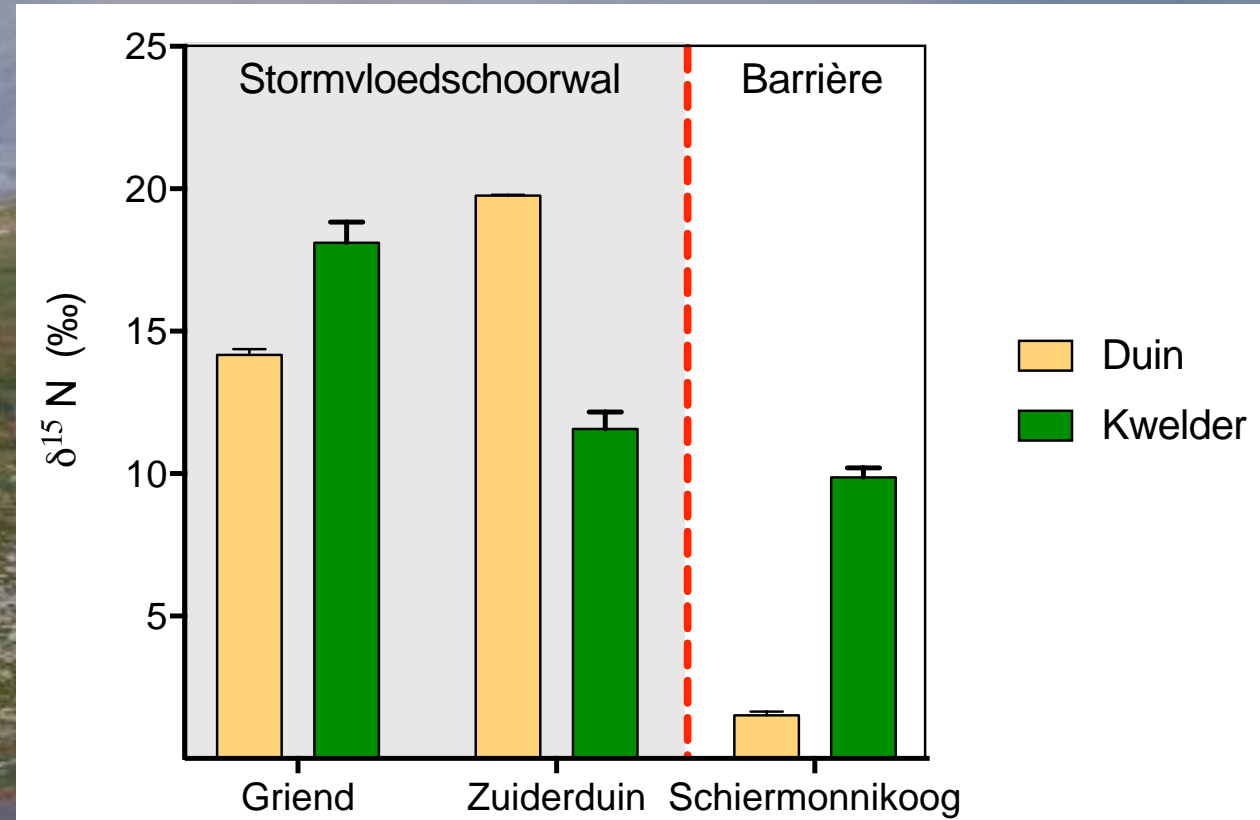
Groeien de planten op Griend hard door vogelbemesting?

Groeien de planten op Griend hard door vogelbemesting?

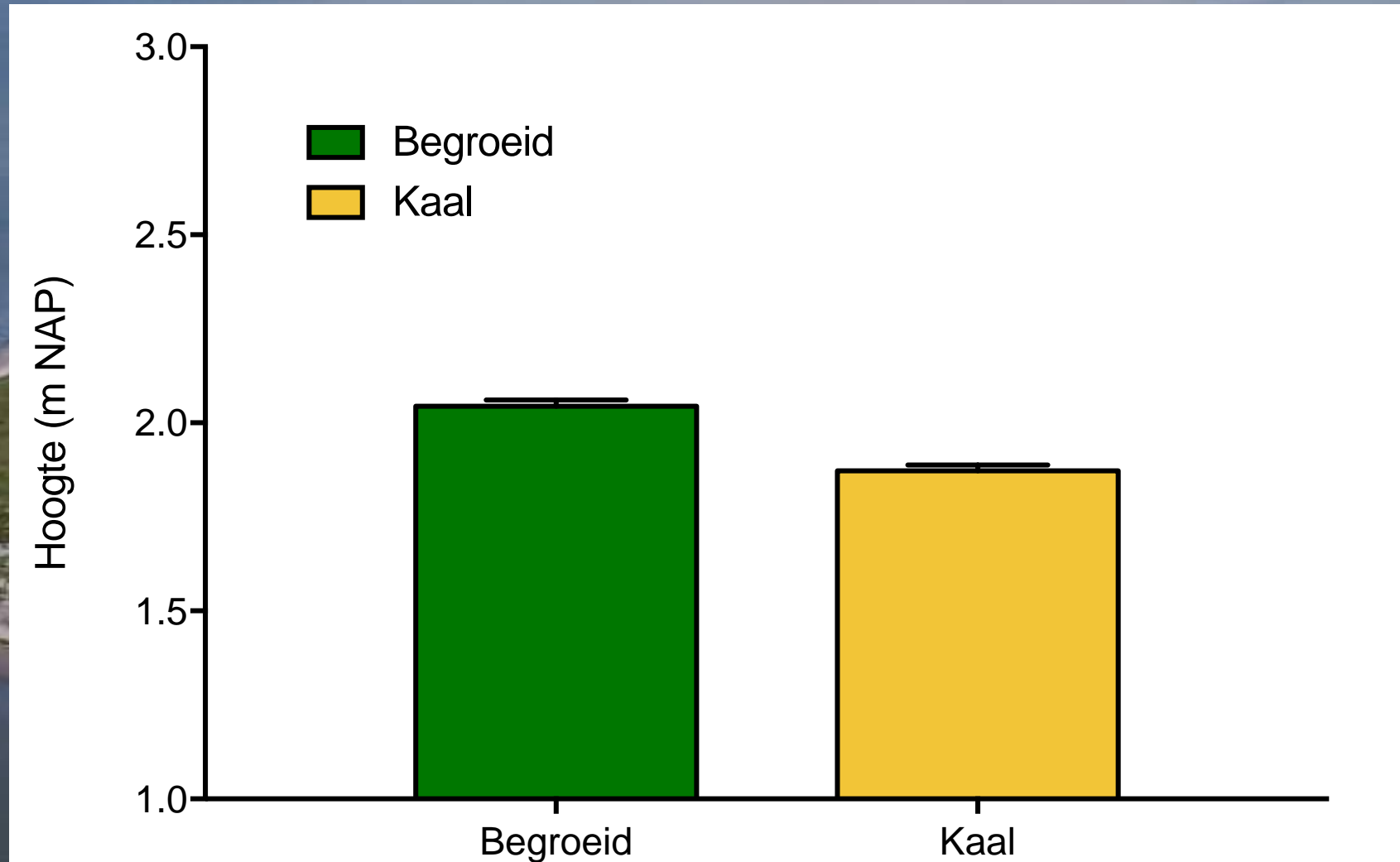

~10 ton poep jaarlijks

hoog stikstofsignaal!

Planten vangen sediment in

Planten remmen erosie

Maart 2020

Sporen van schoorwal processen – schelpentongen zuidkant

Sporen van schoorwal processen – geëxponeerde kwelderlagen

Sporen van schoorwal processen – aanwas vloedmerk

Een lokale kijk op Griend

Stabiliteit van het eiland wordt sterk bepaald door **vegetatiegroei**

Beïnvloeden vogels vegetatiegroei en eilandontwikkeling door **bemesting?**

Westen: Erosie suppletie neemt af, terwijl vegetatiegroei toeneemt

Oosten: Kwelder laat geen groei zien (max bereikt?)

Noorden: Kuif eiland groeit en beweegt naar oosten, schoorwalvormende processen?

Zuiden: Eiland erodeert, dynamische processen nemen toe: schoorwalvormende processen?

Broedvogels

Tienduizenden broedvogels

1970

Vogelwächters

1926

1930

Broedvogels

Meest voorkomende broedvogelsoorten

Kokmeeuw

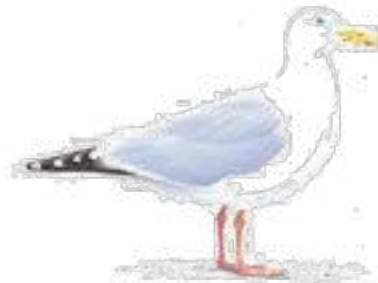
Grote stern

Eider & Bergeend

Scholekster

Zilvermeeuw &
Kleine mantelmeeuw

Visdief &
Noordse stern

Broedvogels

Meest voorkomende broedvogelsoorten

Kokmeeuw

Grote stern

Eider & Bergeend

Scholekster

Lepelaar
2009

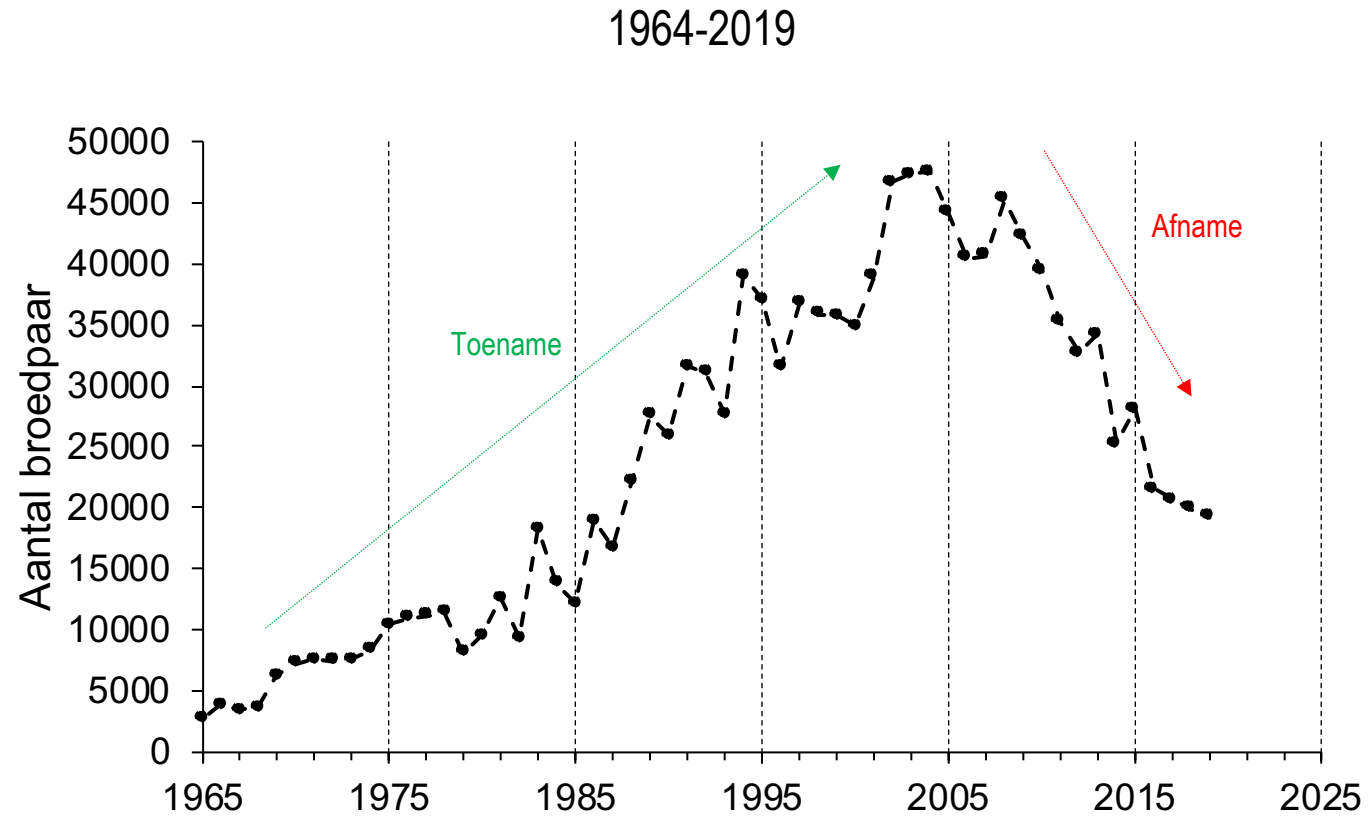

Zilvermeeuw &
Kleine mantelmeeuw

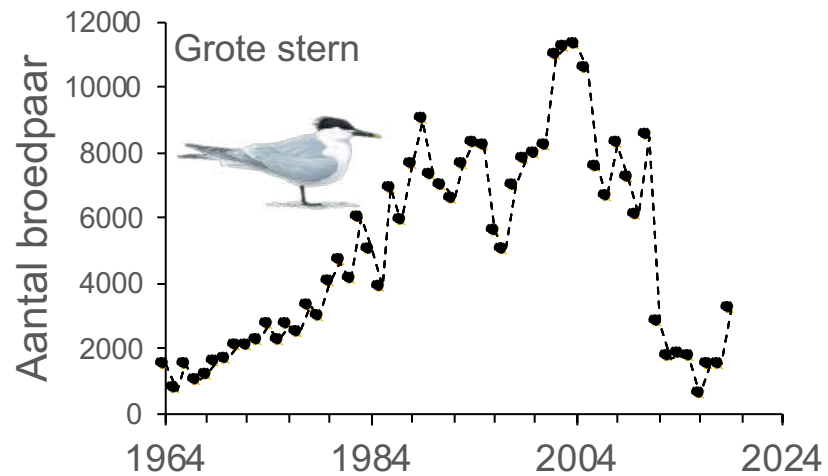
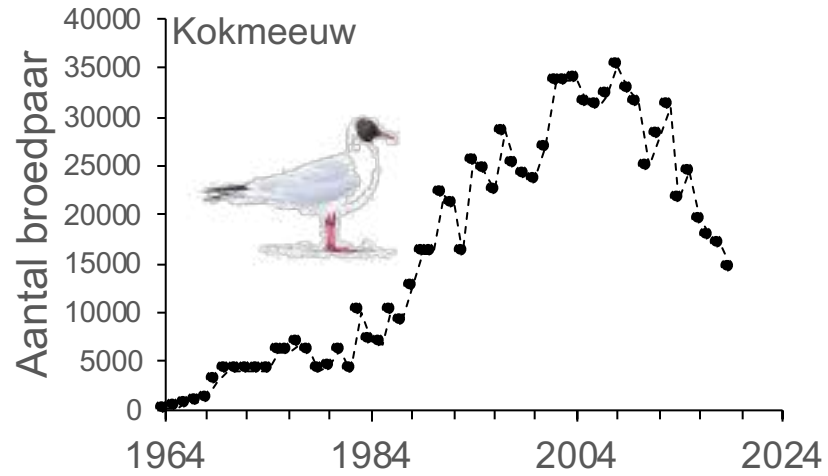

Visdief &
Noordse stern

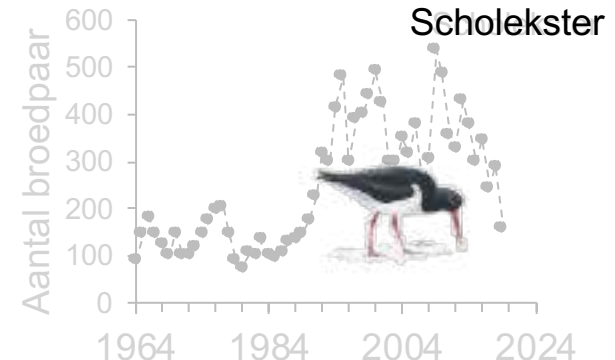
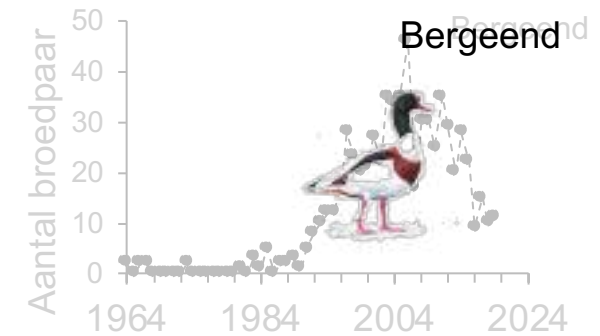
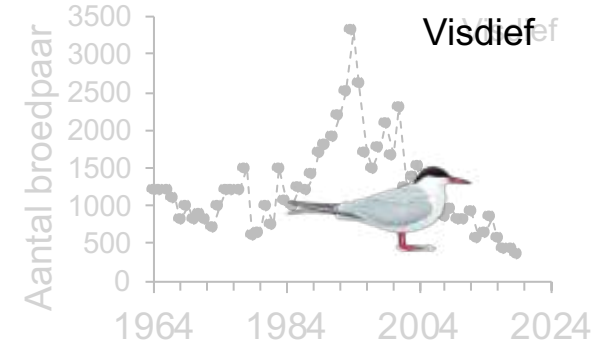
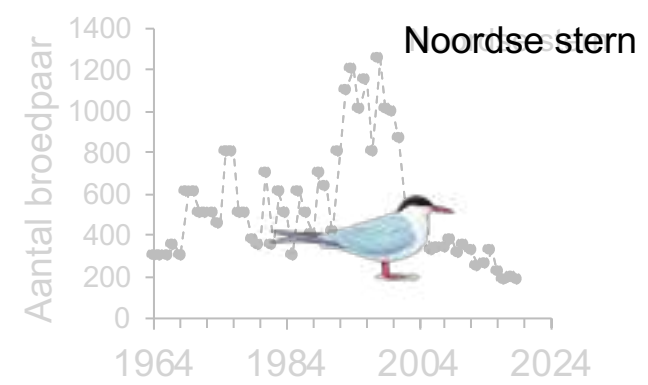
Broedvogels *Aantallen*

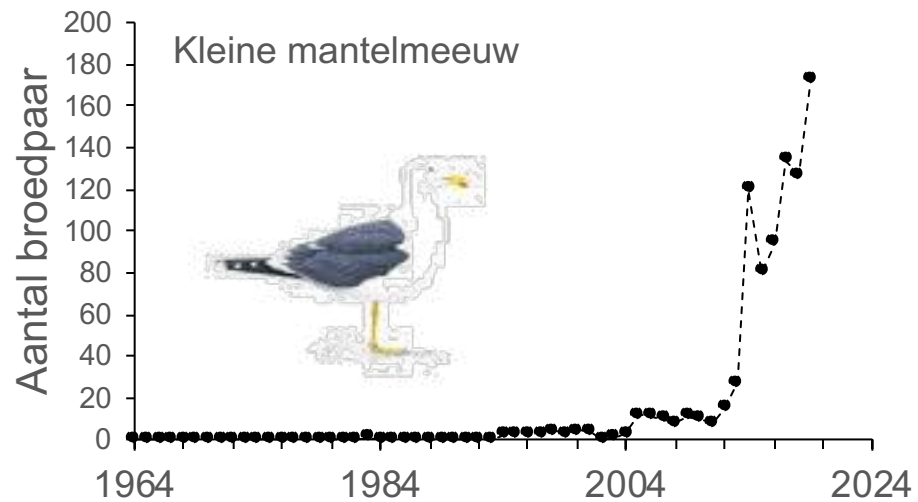
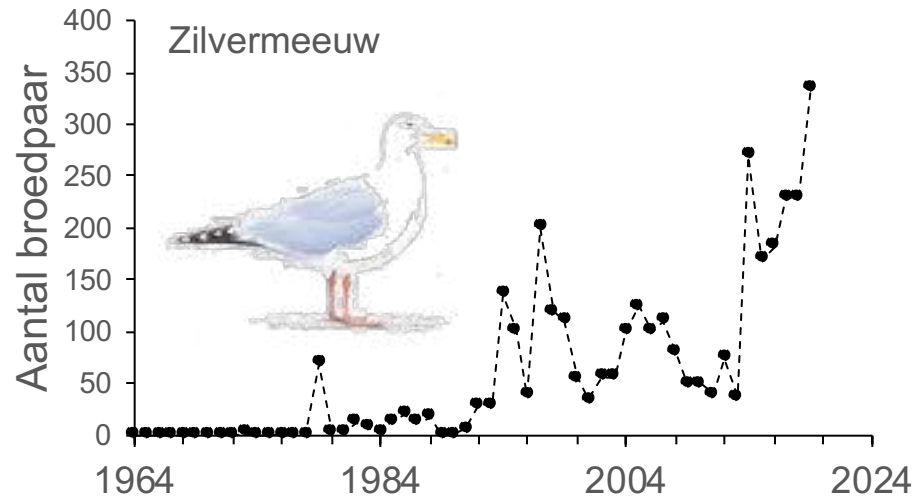
Broedvogels trends

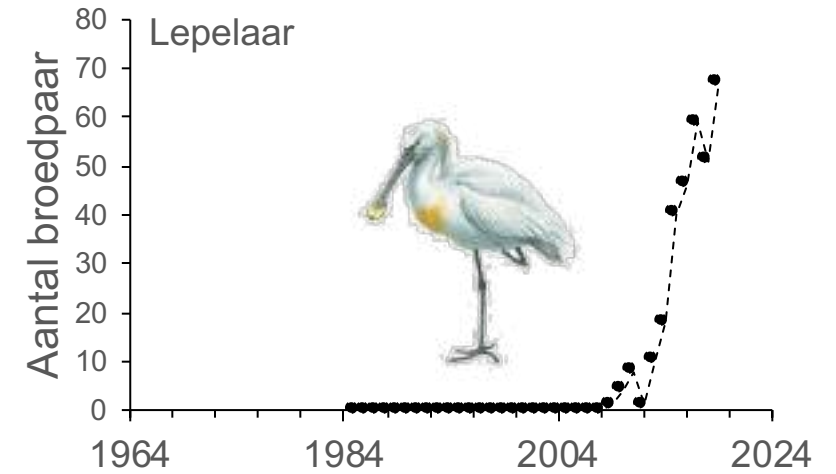
Afname

Broedvogels *trends*

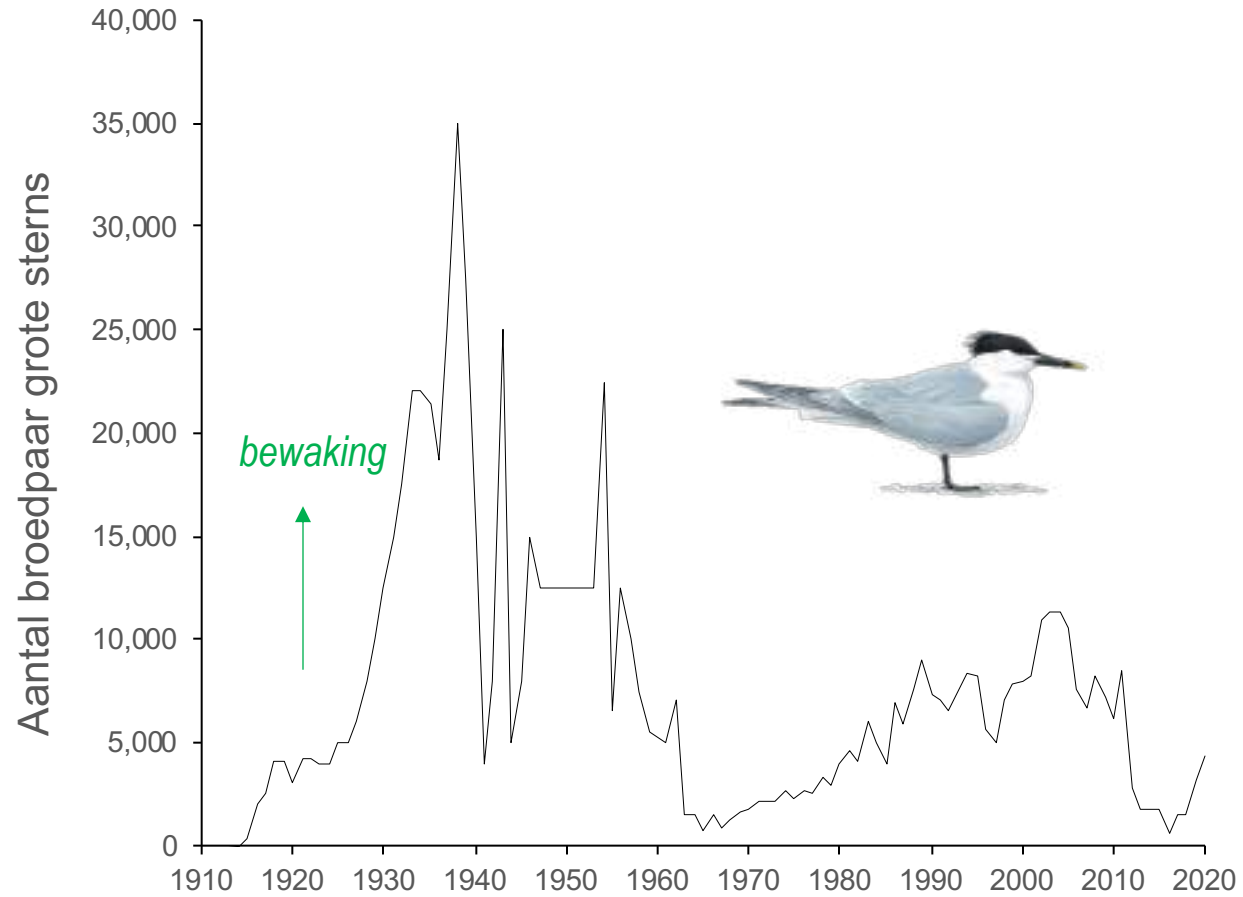
Toename

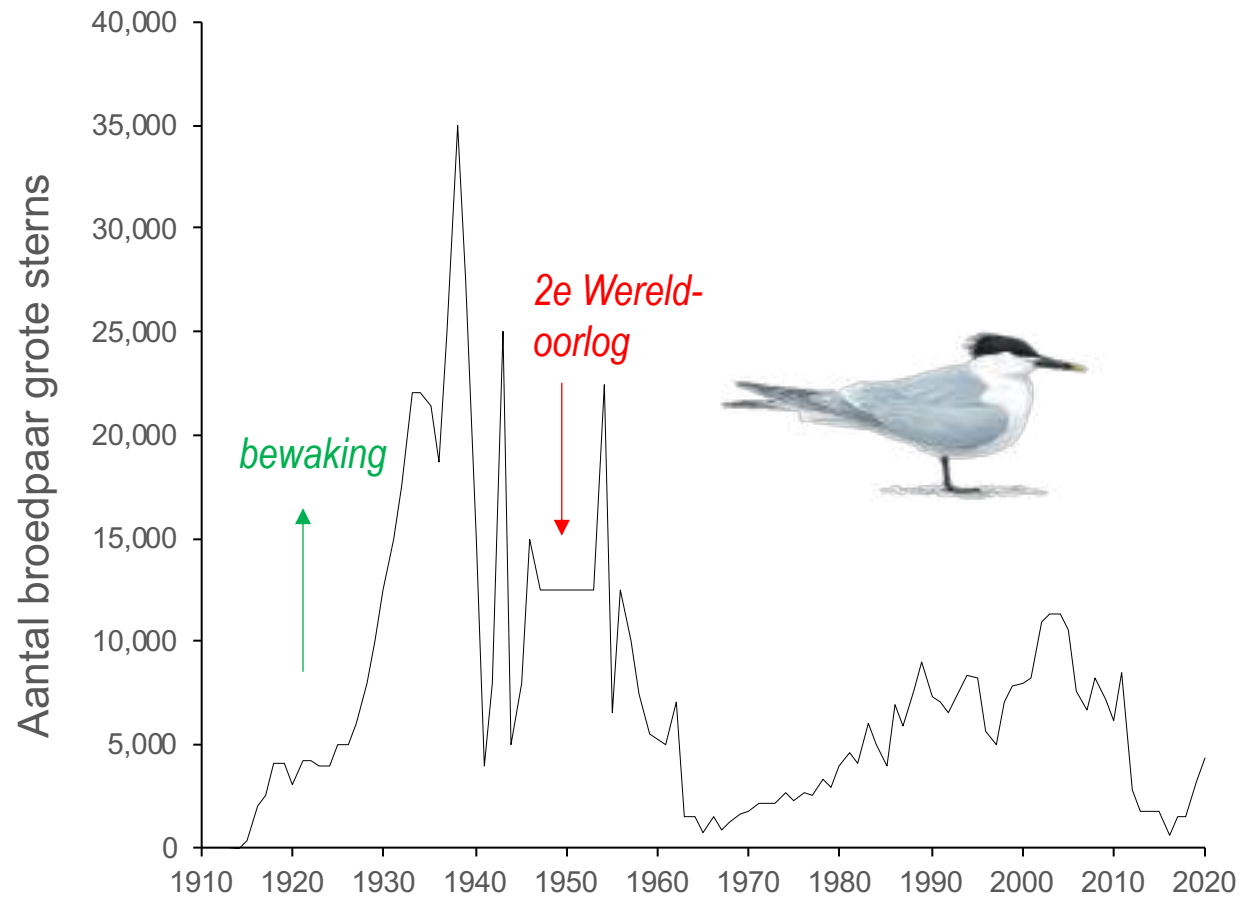
Grote stern

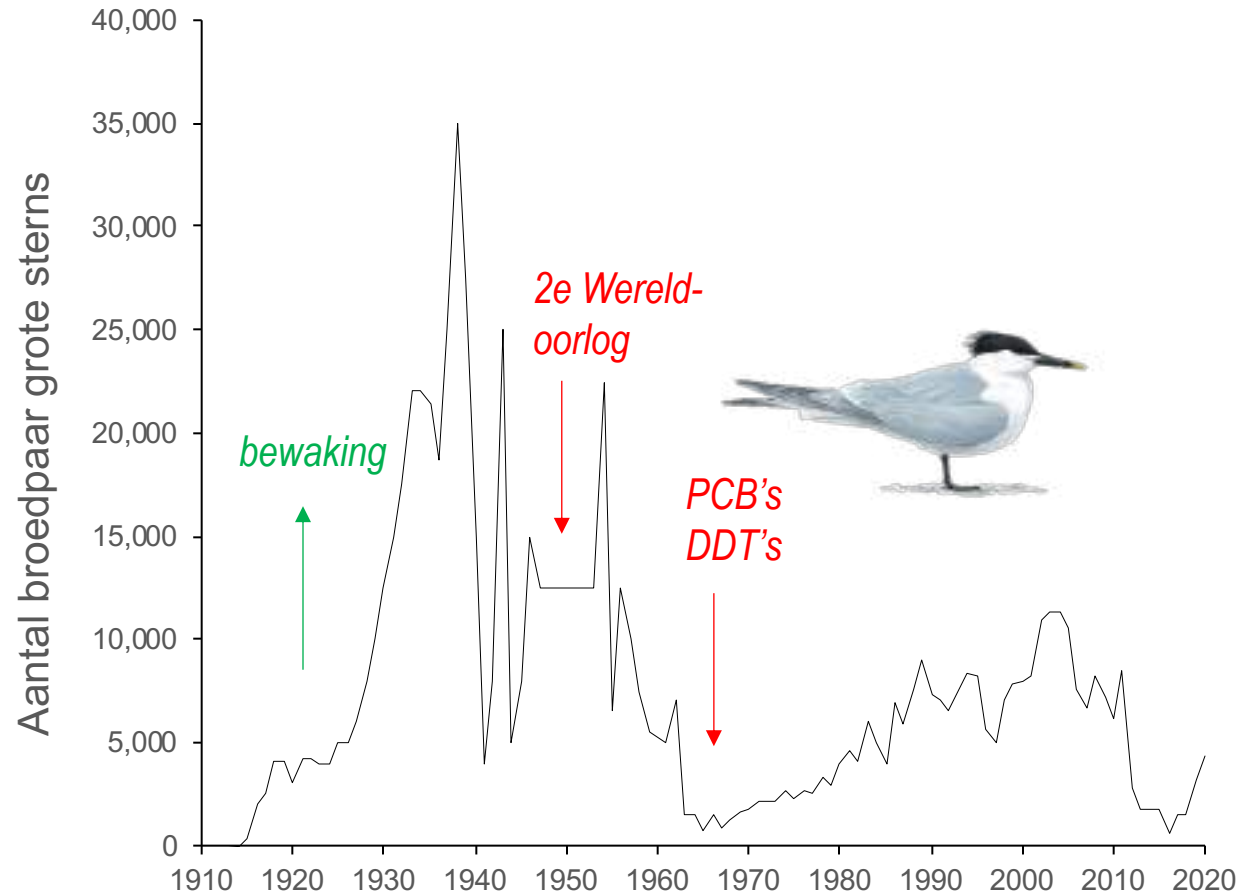
Grote stern

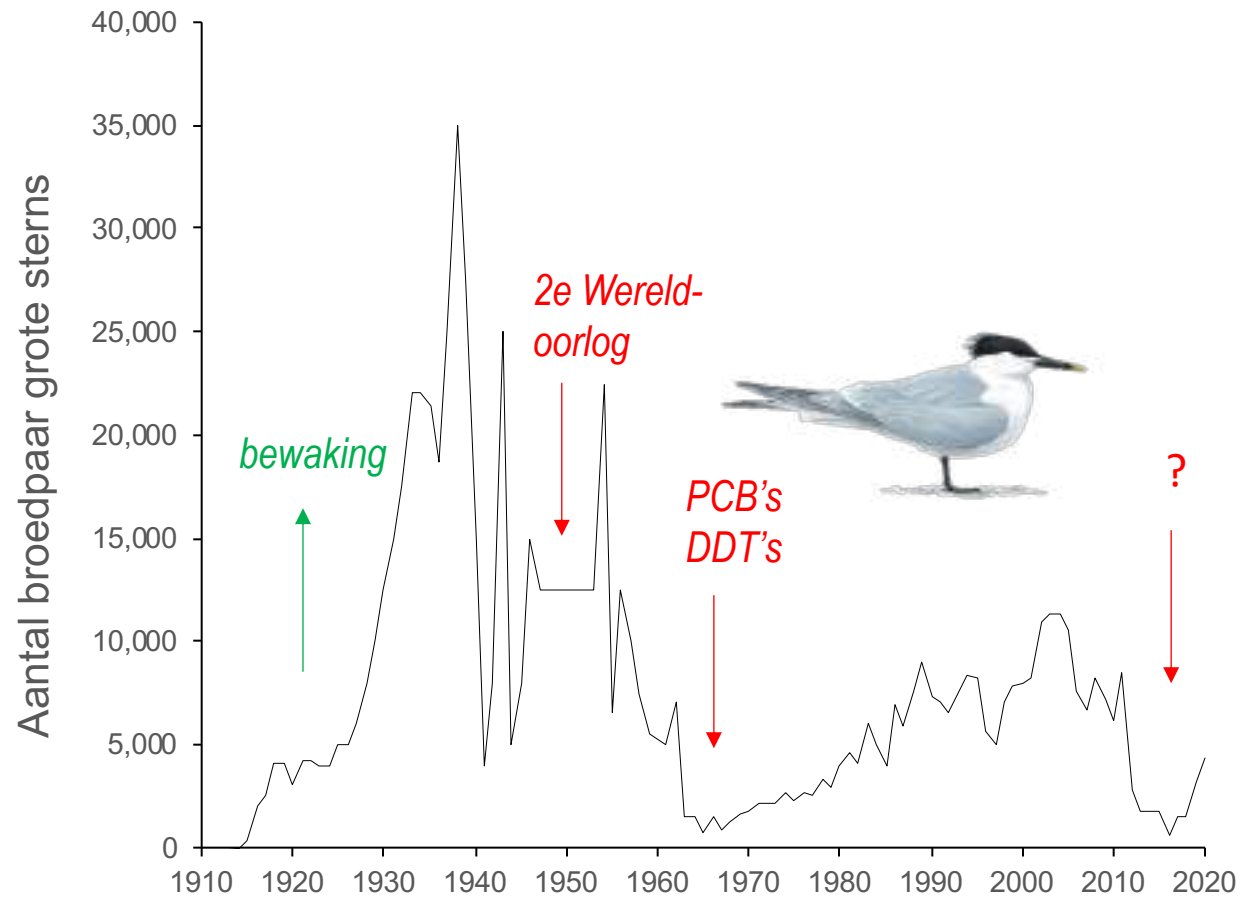
Grote stern

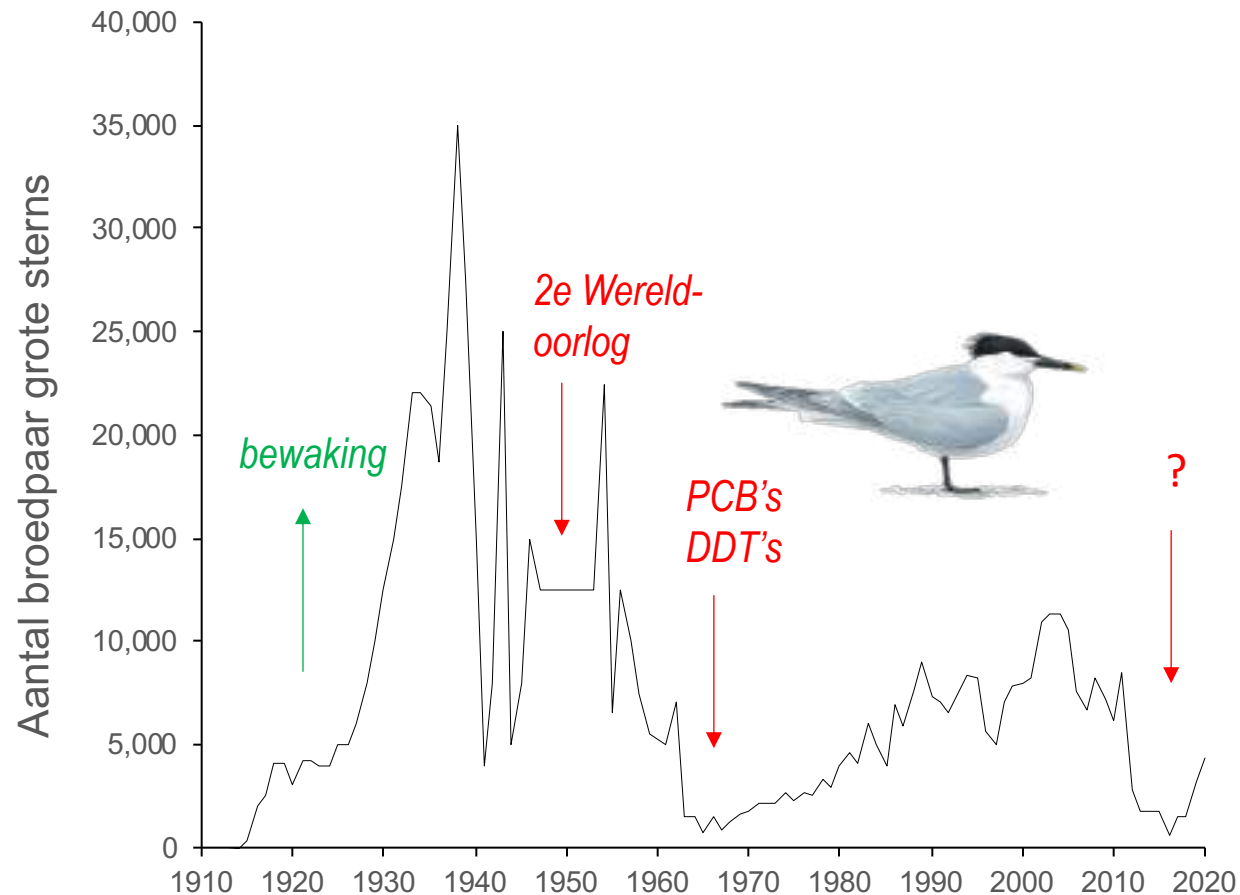
Grote stern

Grote stern

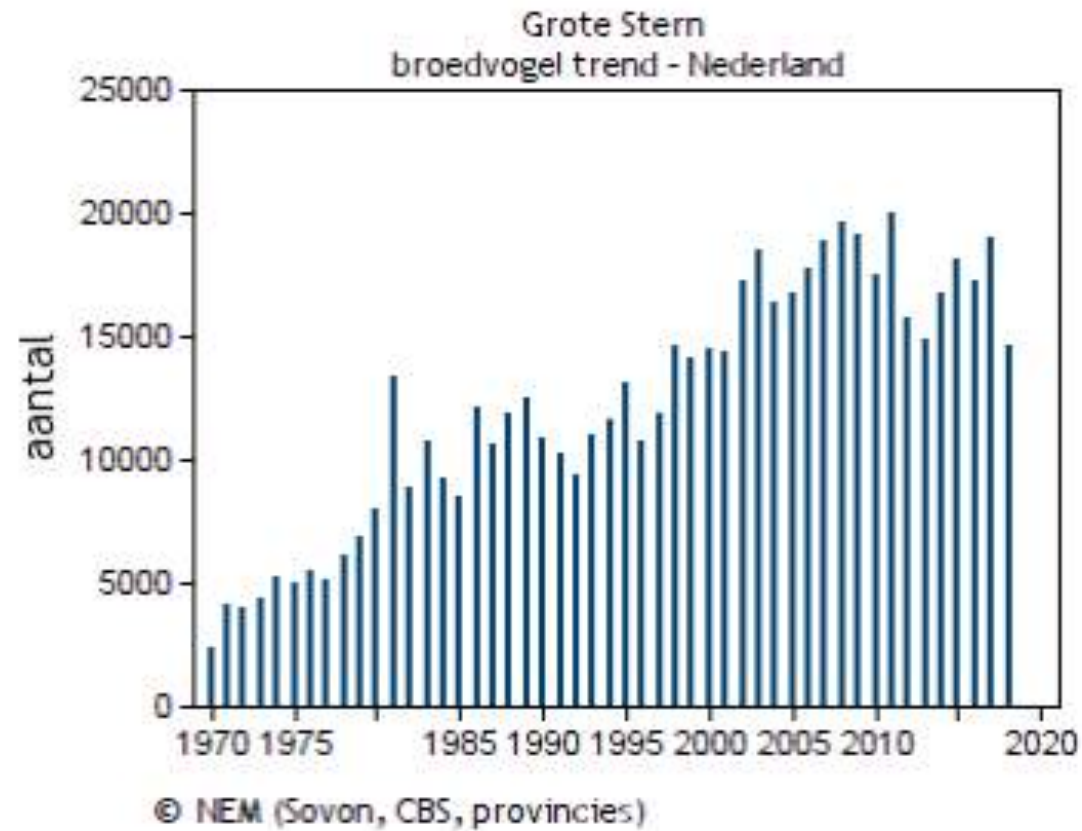
Grote stern

Wat maakt **Griend** tegenwoordig *minder geschikt* voor grote sterns?

1. Broedhabitat
2. Voedselaanvoer
3. Competitie met kokmeeuwen
4. Predatie door grote meeuwen

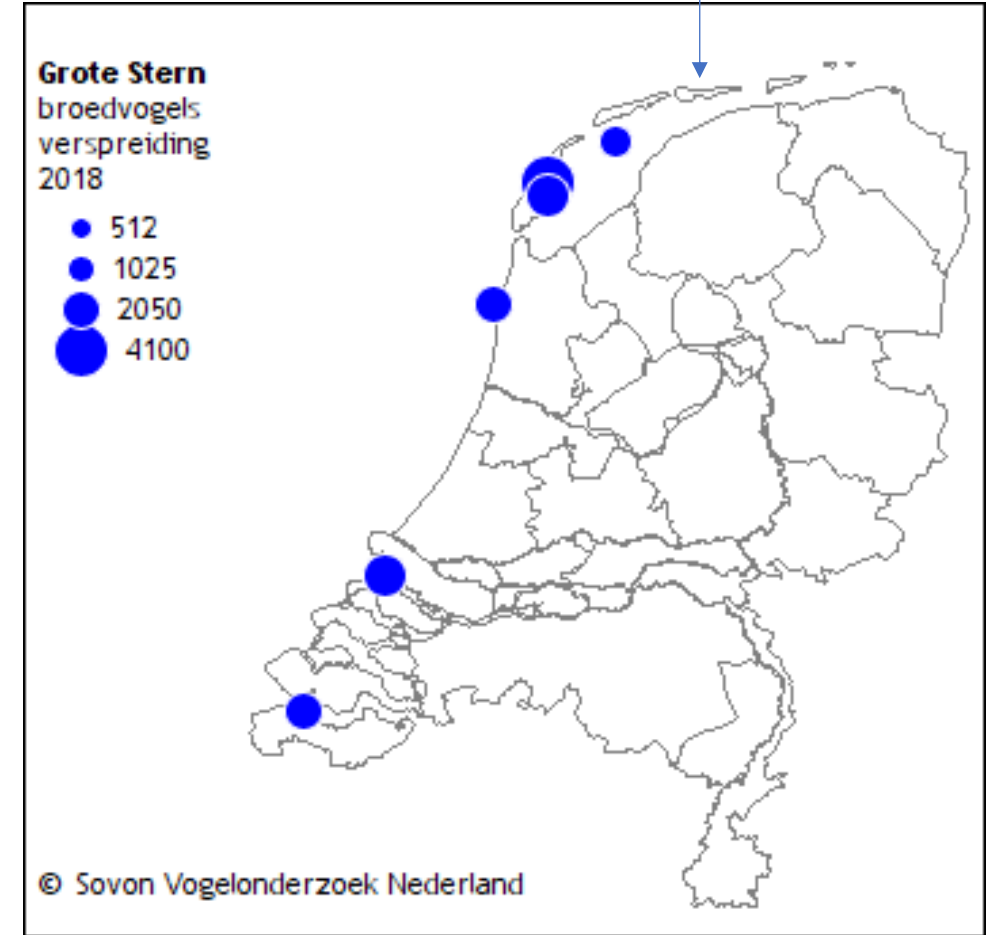
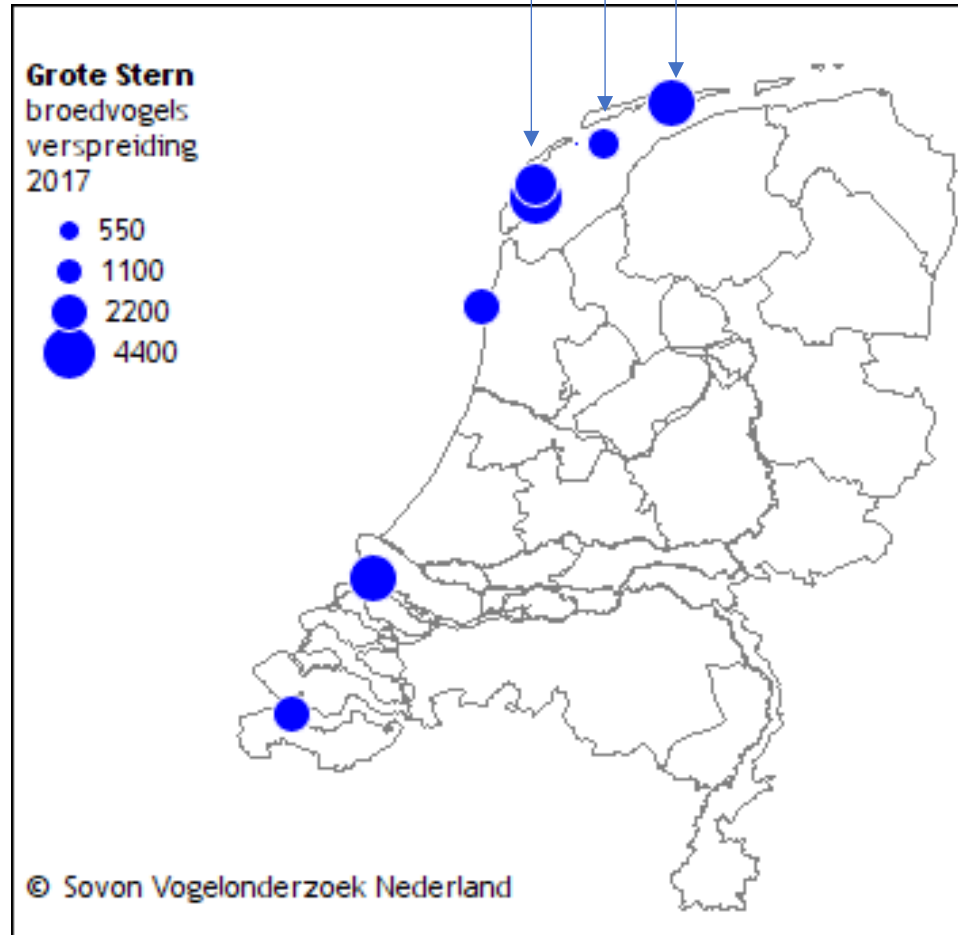
Grote stern

Afname broedparen Griend
in perspectief

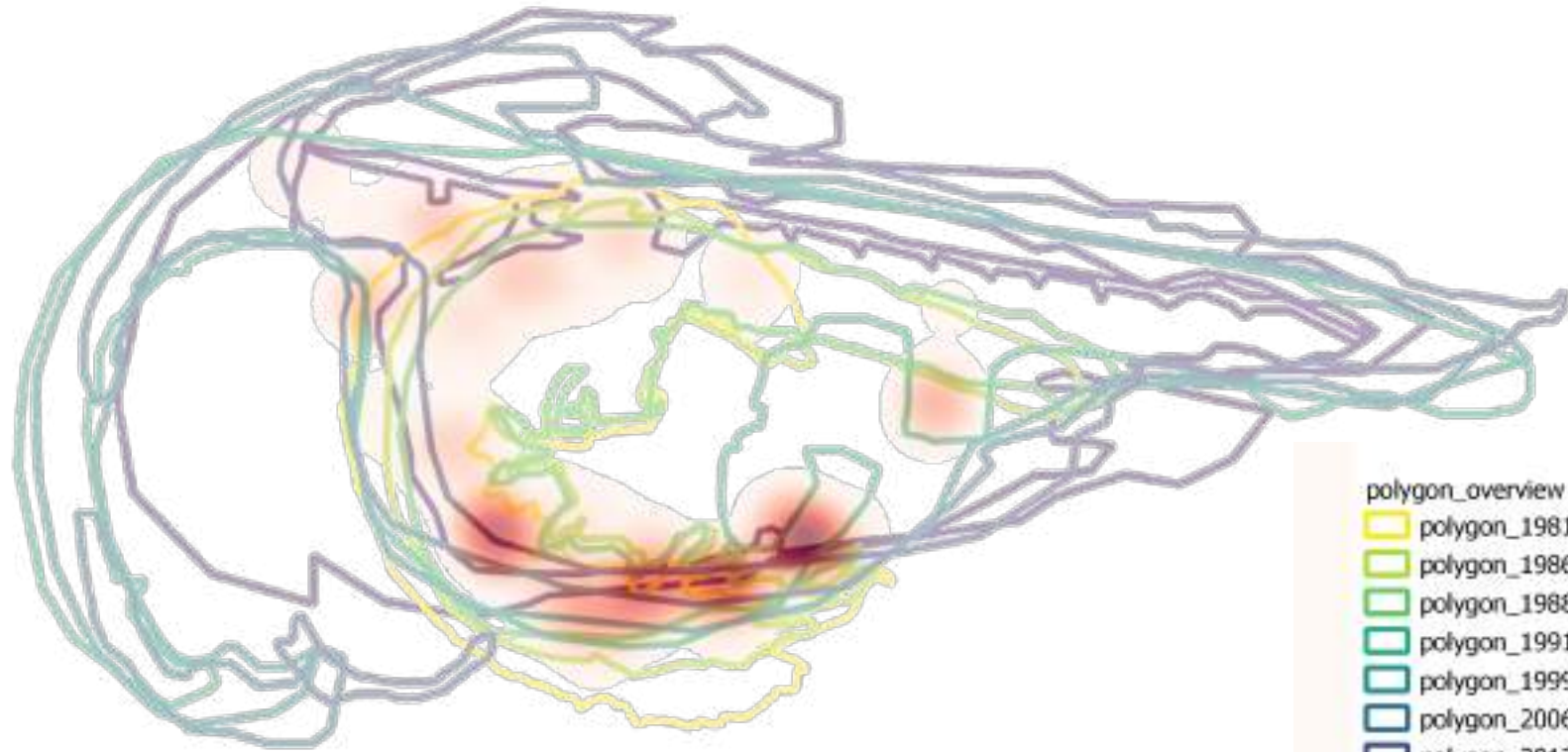
Grote stern

Waddenzee

Grote sterns

1. Broedhabitat

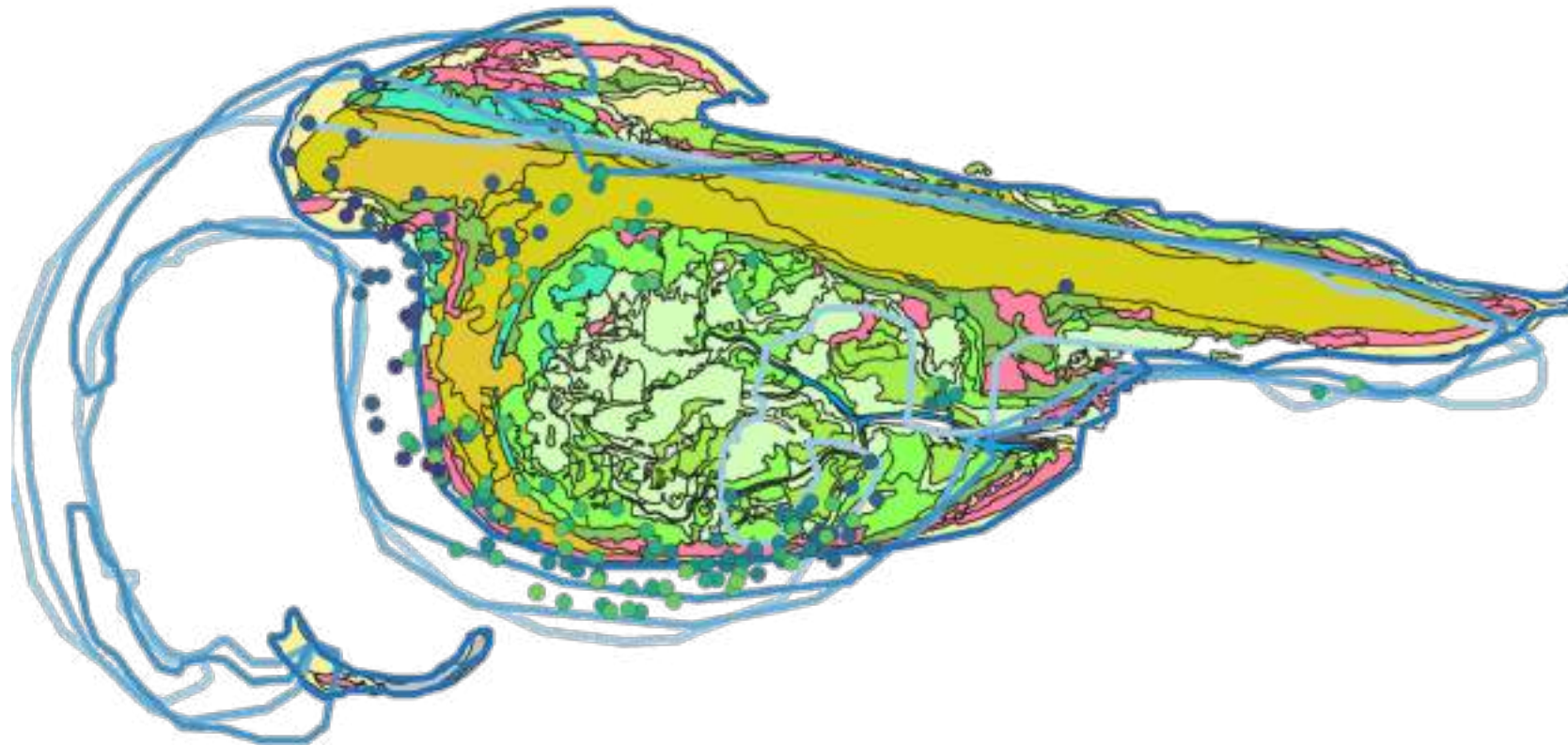

Reconstructie 1981-2018

Nestlocaties **veranderen** met het veranderende eiland

Grote sterns

1. Broedhabitat

Vegetatiekartering 2012

vegetatiekartering_zout_griend_2012

Dd: Droge duinen

ant

Kh: Hoge kwelder, incl. duinvoet

Kl: Lage kwelder

Km: Middelhoge kwelder

Kn: Nitrofiële vegetatie

Kp: Pionierzone kwelder

Kpp: prepionierzone

Ks: Kaal (droogvallend) slik

Ksch: Kaal schelpen

Kw: Kaal water

Kz: Kaal zand

Sv: Strandvlakte en embryoduintjes

D: Duinvoet

Dp: Pionierzone

Grote sterns op Griend broeden in **nitrofiële vegetatie** en **droge duinen**

Grote sterns

1. Broedhabitat

Nitrofiele vegetatie
Huisdijk Griend

Eenjarige vegetatie
Utopia, Texel

Grote sterns

1. Broedhabitat

Nitrofiele vegetatie
Huisdijk Griend

Vegetatieverruiging door ***vastlegging***
eiland

Grote sterns

1. Broedhabitat

2017: broeden op ingespoelde schelpen

2019: broeden op suppletie

Griend

Grote sterns

1. Broedhabitat

Grote sterns

2. Voedselaanvoer

Haring

Zandspiering

Grote sterns

2. Voedselaanvoer

2016-2019

Grote sterns

2. Voedselaanvoer

06-06-2016 18:17:38

Grote sterns

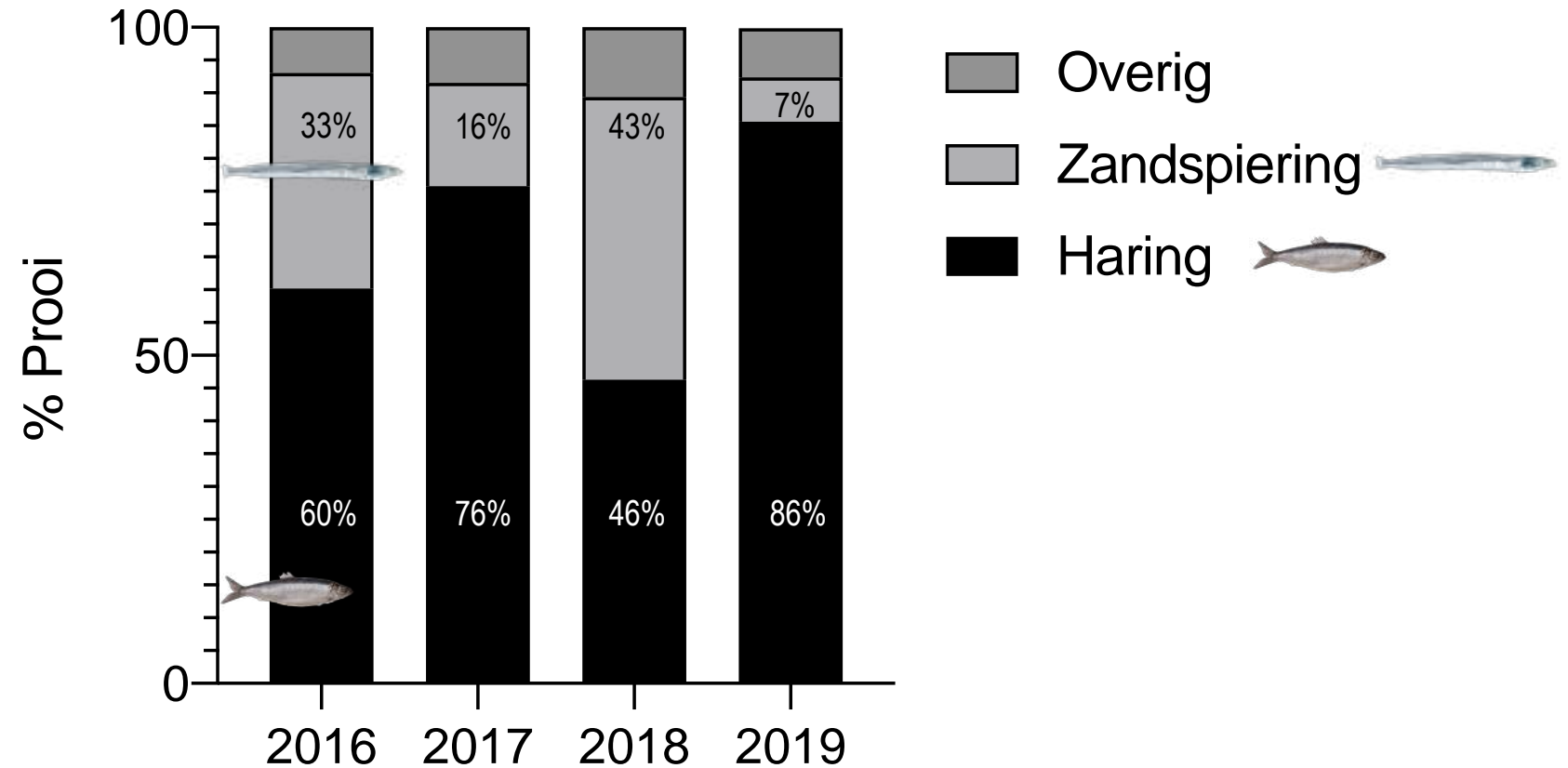
2. Voedselaanvoer

Scoren vissoort
en -grootte

Prooisamenstelling **verschilt van jaar tot jaar**

Reflectie van visstanden

Grote sterns

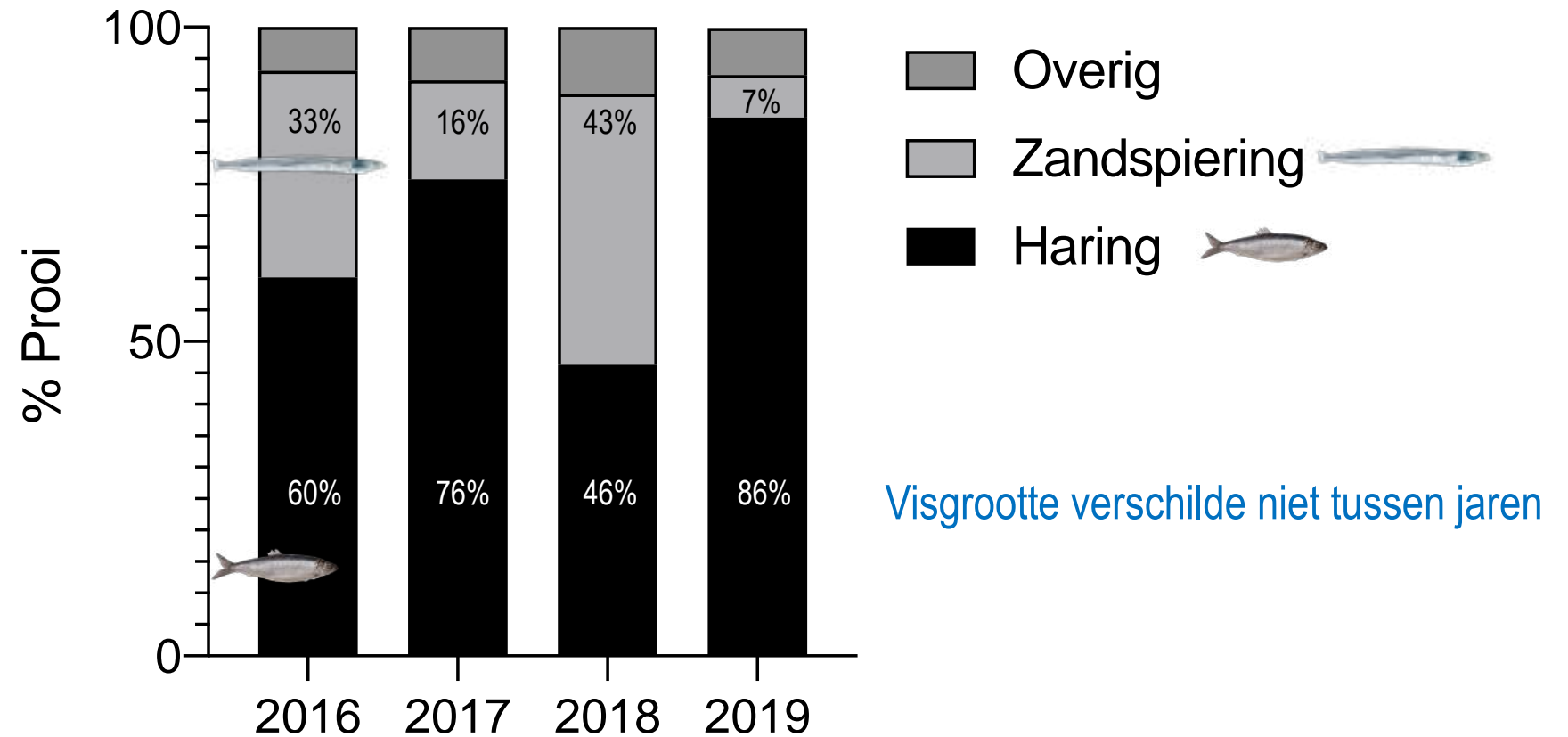
2. Voedselaanvoer

Scoren vissoort
en -grootte

Prooisamenstelling **verschilt van jaar tot jaar**

Reflectie van visstanden

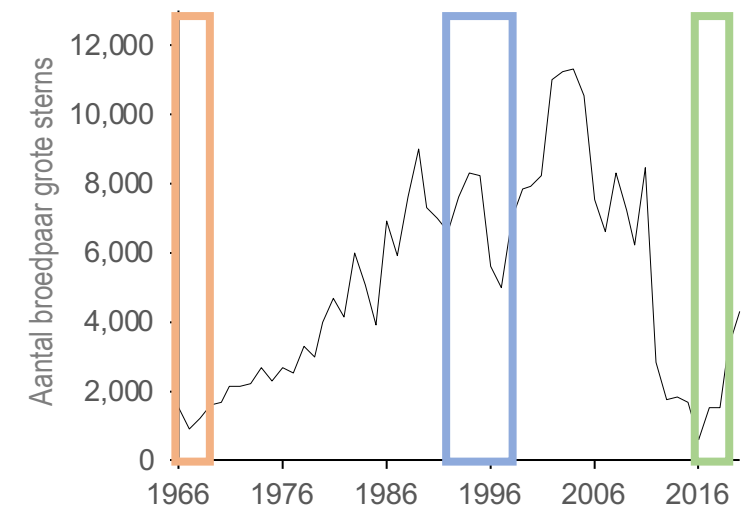
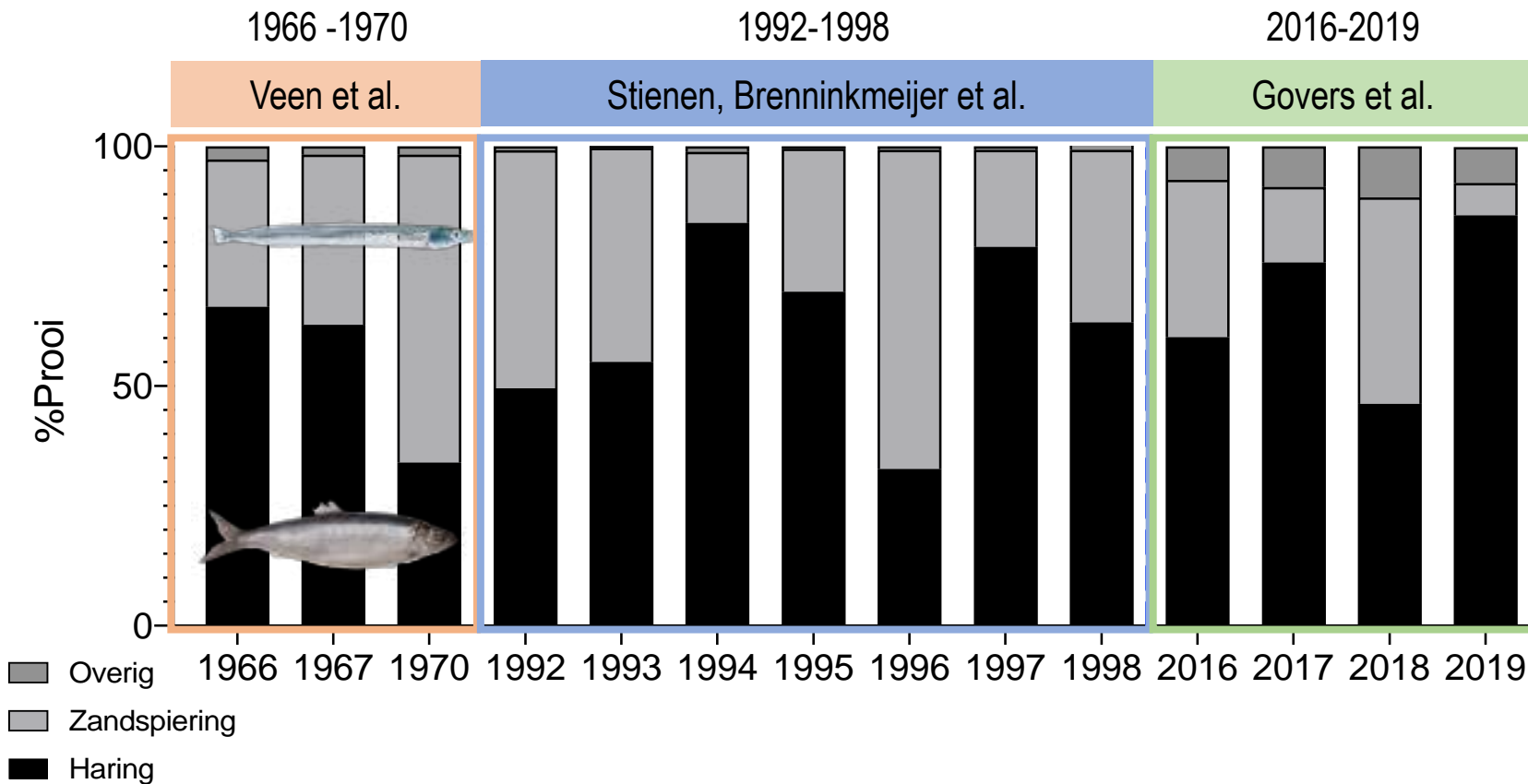

Grote sterns

2. Voedselaanvoer: Historische Analyse

Prooisamenstelling in recente periode **verschilt niet van de historische visaanvoer**

Gemiddeld zelfs meer haring aangevoerd dan in Jaren '60

Grote sterns

2. Voedselaanvoer: zenderpilot

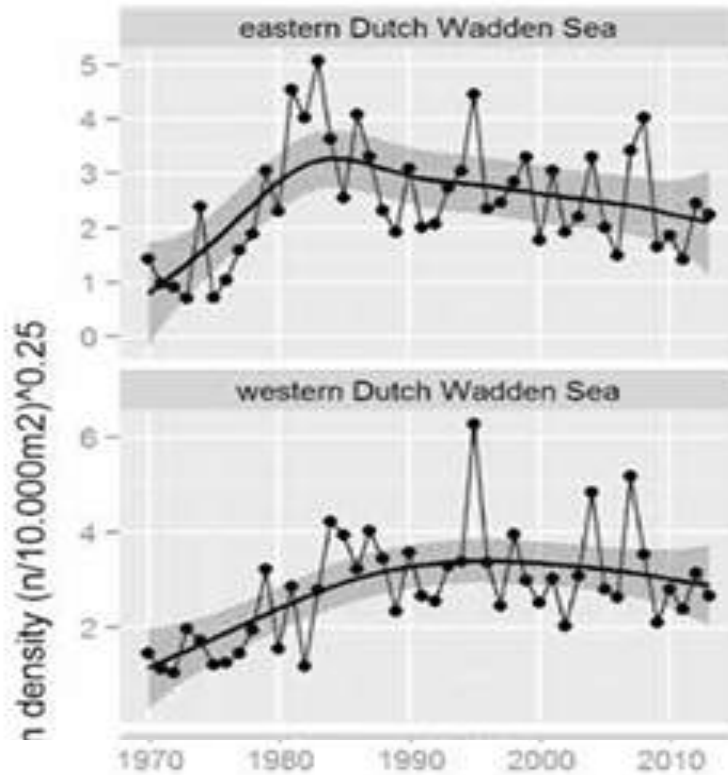
Grote sterns van Griend **foerageren** vooral in het **zeegat** tussen **Vlieland en Terschelling**

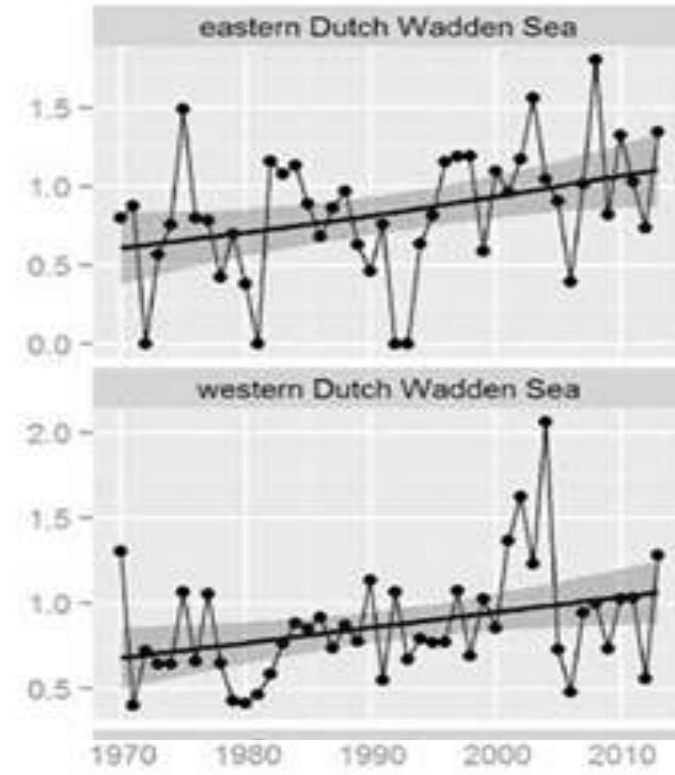
Grote sterns

2. Voedselaanvoer

Goede vismonitoring noodzakelijk om trends
visetende vogels te kunnen duiden

Haring

Zandspiering

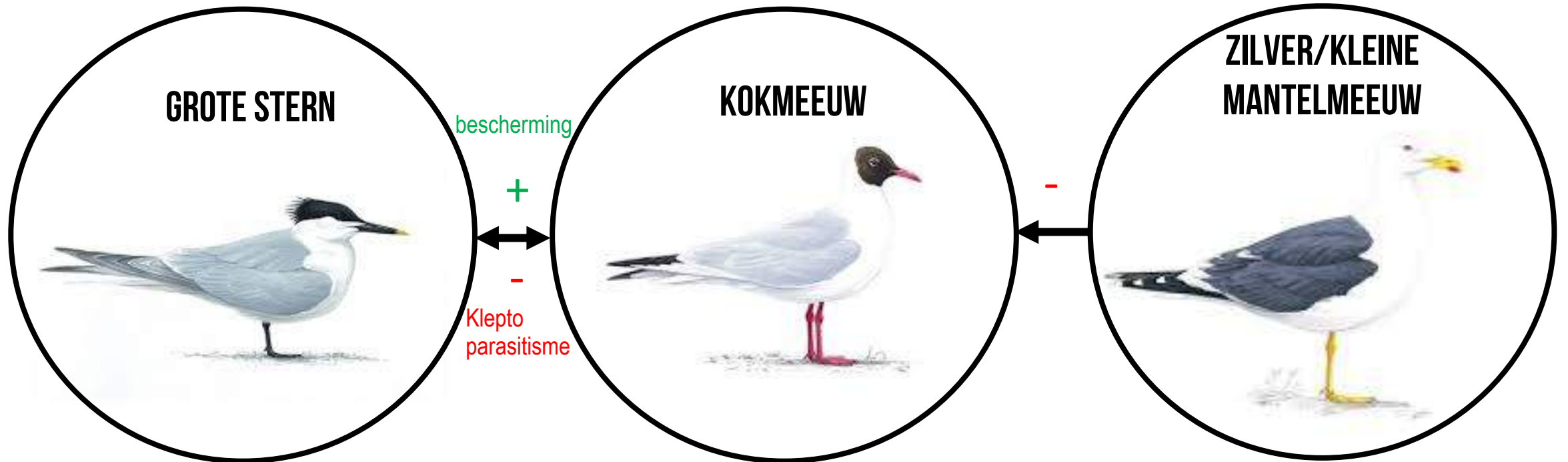
Grote sterns

3. Kleptoparasitisme

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme: Wat gebeurt er met de aangebrachte prooi?

Opties scoren

Kuiken eet vis

Kleptoparasitisme /
Poging tot
Kleptoparasitisme

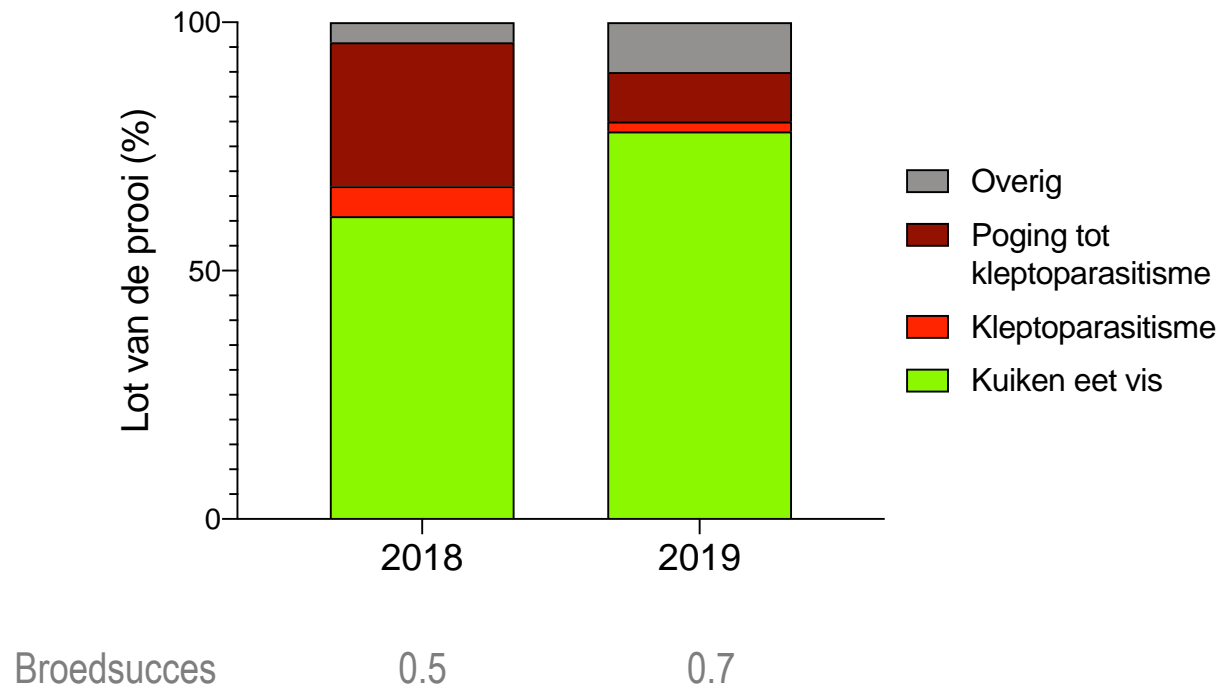

Overig:
Kuiken weigert vis
Ouder eet vis
Kleptoparasitisme door
grote stern

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme: Wat gebeurt er met de aangebrachte prooi?

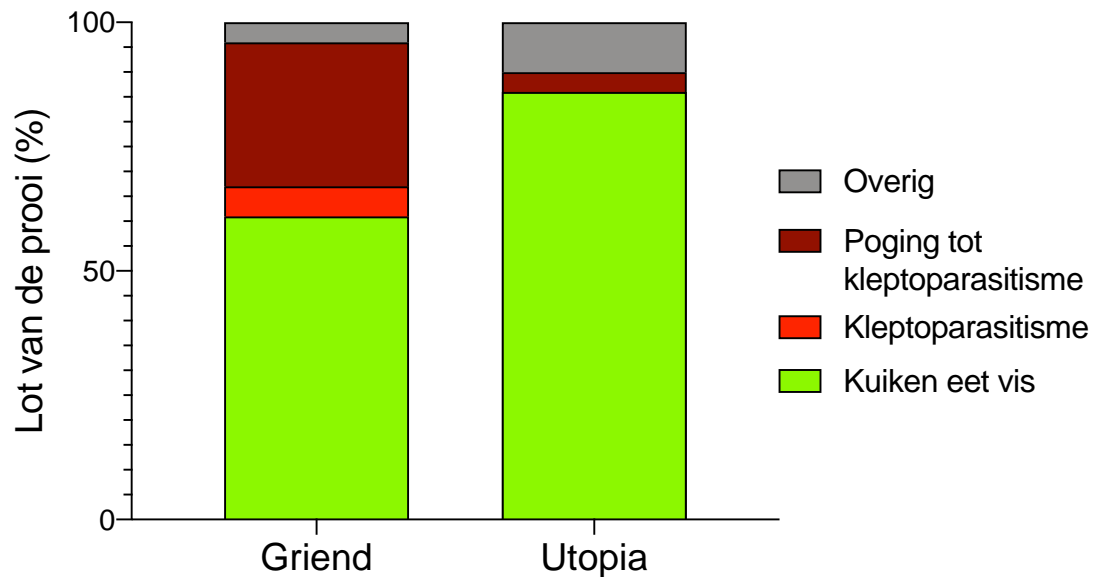

Veel prooi gaat verloren door **Kleptoparasitisme** op Griend

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme: Wat gebeurt er met de aangebrachte prooi?

Vergelijking Griend en Utopia 2018

Broedsucces

0.5

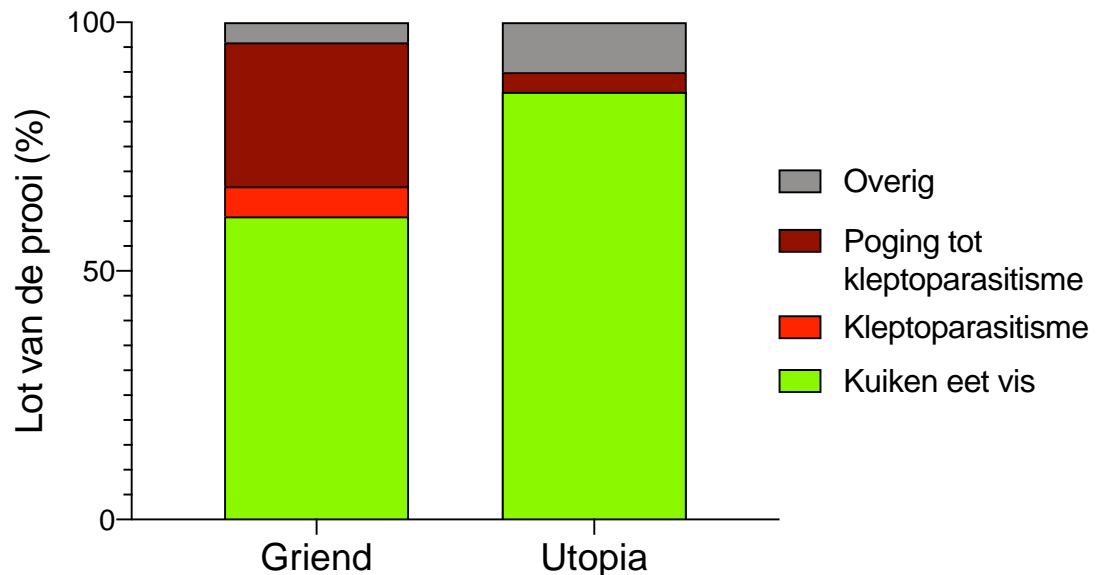
0.67

10x meer kleptoparasitisme op Griend dan op Texel

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme: Wat gebeurt er met de aangebrachte prooi?

Vergelijking Griend en Utopia 2018

Broedsucces

0.5

0.67

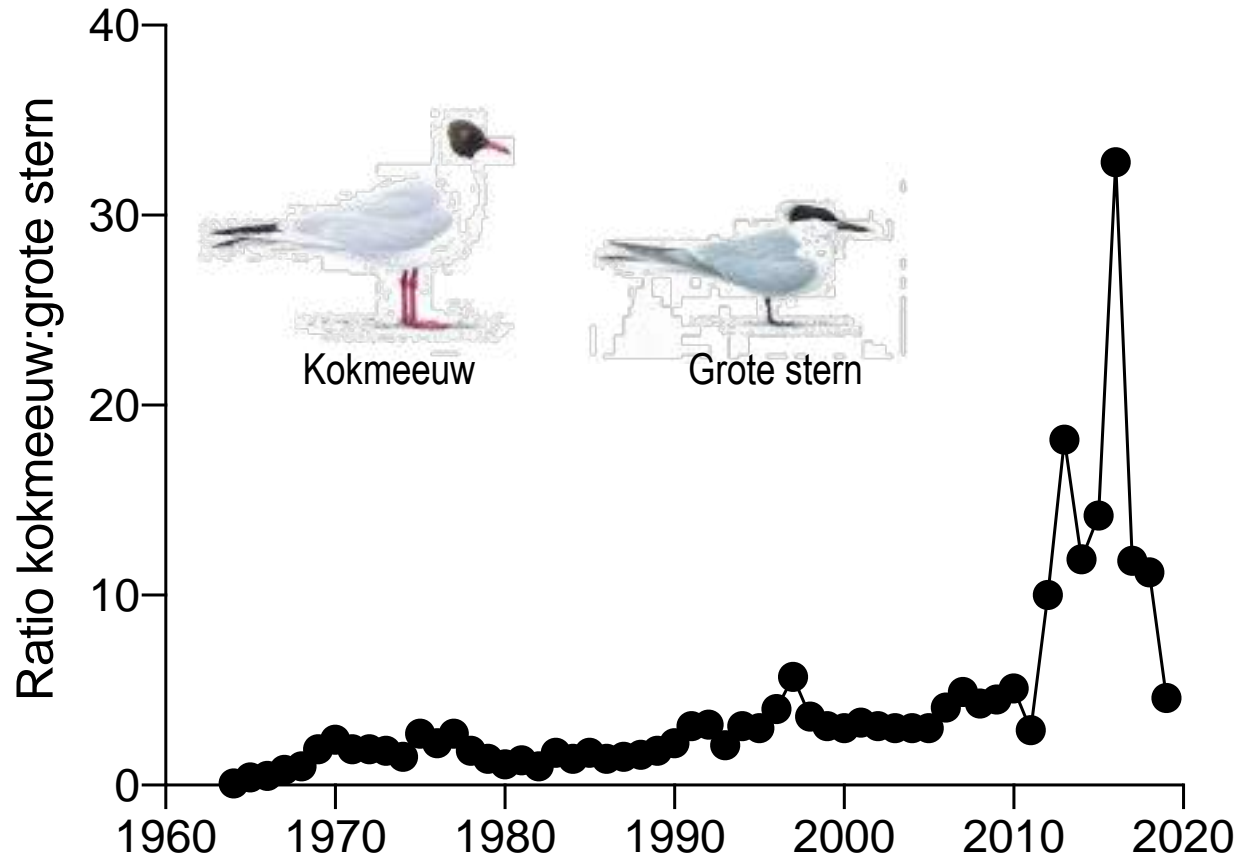
10x meer kleptoparasitisme op Griend dan op Texel

Kuikens kregen wel **evenveel vis** maar aangevoerde zandspiering op Texel was **groter**

Grote sterns op **Griend** moeten **harder werken** om hun kuikens genoeg te voeren

Grote sterns

3. Kleptoparasitisme: Verhouding kokmeeuw:grote stern

In verhouding **veel méér** kokmeeuwen dan grote sterns na 2011

Doorgeslagen verhouding?

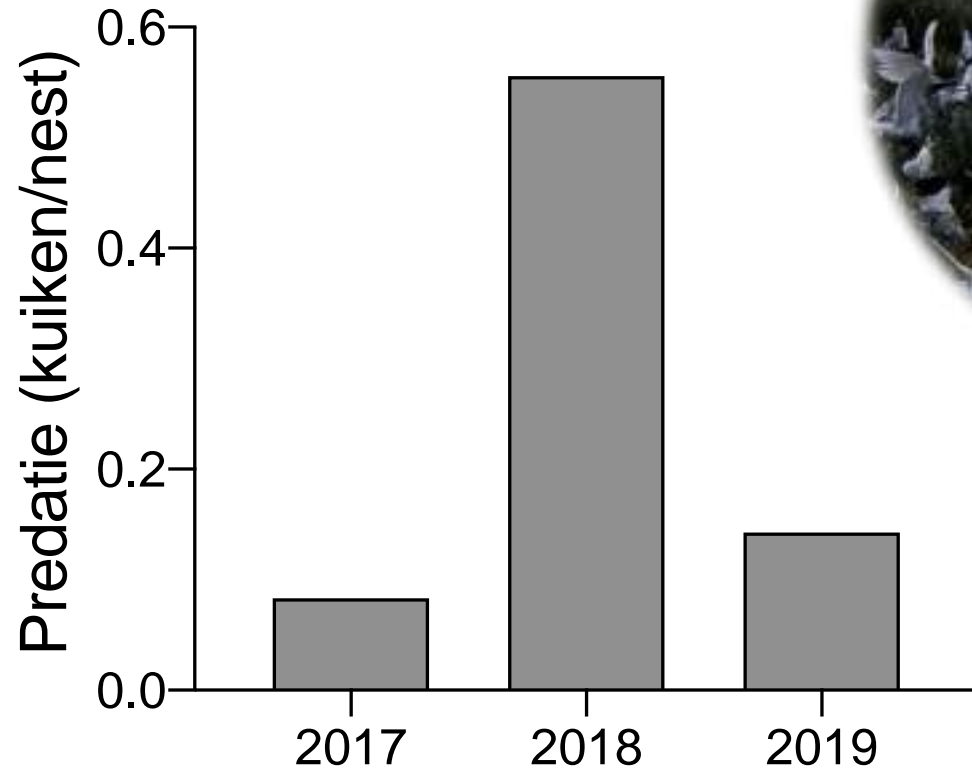
Grote sterns

4. Predatie

Grote sterns

4. Predatie

Predatie grote meeuwen op Griend
verschilt tussen Jaren

Bescherming door kokmeeuwen
mogelijk nog steeds nodig

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

X Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden
- ✓ Griend heeft als enige kolonie **geen** (natuurlijke) **grondpredatie**

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden
- ✓ Griend heeft als enige kolonie **geen** (natuurlijke) **grondpredatie**
- ✓ **Nabijheid kokmeeuwen** noodzakelijk voor bescherming

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden
- ✓ Griend heeft als enige kolonie **geen** (natuurlijke) **grondpredatie**
- ✓ **Nabijheid kokmeeuwen** noodzakelijk voor bescherming

2. Voedselsamenstelling: ✓ **Verschilt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden
- ✓ Griend heeft als enige kolonie **geen** (natuurlijke) **grondpredatie**
- ✓ **Nabijheid kokmeeuwen** noodzakelijk voor bescherming

2. Voedselsamenstelling:

- ✓ Prooisamenstelling **Verschildt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand
- ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**

Grote sterns

Conclusies

1. Broedhabitat:

- ✗ Grote sterns op Griend broeden in **verruigde vegetatie** door **ontbreken dynamiek en overspoeling**
- ✓ **Vernieuwde eiland** biedt (tijdelijk) meer **geschikte** broedgelegenheden
- ✓ Griend heeft als enige kolonie **geen** (natuurlijke) **grondpredatie**
- ✓ **Nabijheid kokmeeuwen** noodzakelijk voor bescherming

2. Voedselsamenstelling: ✓ **Verschilt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand

- ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**
- ✓ Grote sterns foerageren in het **Terschellinger zeegat**

Grote sterns

Conclusies

2. Voedselsamenstelling: ✓ Prooisamenstelling **Verschildt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand
 - ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**
 - ✓ Grote sterns foerageren in het **Terschellinger zeegat**
3. **Kleptoparasitisme:** **X** Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**

Grote sterns

Conclusies

2. Voedselsamenstelling: ✓ Prooisamenstelling **Verschildt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand
- ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**
 - ✓ Grote sterns foerageren in het **Terschellinger zeegat**
3. **Kleptoparasitisme:** **X** Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
- X** **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel

Grote sterns

Conclusies

2. Voedselsamenstelling: ✓ Prooisamenstelling **Verschildt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand
- ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**
 - ✓ Grote sterns foerageren in het **Terschellinger zeegat**
3. **Kleptoparasitisme:**
- ✗ Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
 - ✗ **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel
 - ✗ Grote sterns op Griend moeten **harder werken** om hun jongen groot te krijgen

Grote sterns

Conclusies

2. Voedselsamenstelling: ✓ Prooisamenstelling **Verschildt van jaar tot jaar**, reflecteert de visstand
- ✓ Geen verschil met **historische prooisamenstelling**
 - ✓ Grote sterns foerageren in het **Terschellinger zeegat**
3. **Kleptoparasitisme:**
- ✗ Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
 - ✗ **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel
 - ✗ Grote sterns op Griend moeten **harder werken** om hun jongen groot te krijgen
 - ✗ Mogelijk het gevolg van de **nadelige kokmeeuw:grote stern ratio**

Grote sterns

Conclusies

3. **Kleptoparasitisme:**
- X Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
 - X **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel
 - X Grote sterns op Griend moeten **harder werken** om hun jongen groot te krijgen
 - X Mogelijk het gevolg van de **nadelige kokmeeuw:grote stern ratio**
4. **Predatie:**
- X **Enige predatie** door grote meeuwen, verschilt van jaar tot jaar

Grote sterns

Conclusies

3. **Kleptoparasitisme:**
- X Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
 - X **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel
 - X Grote sterns op Griend moeten **harder werken** om hun jongen groot te krijgen
 - X Mogelijk het gevolg van de **nadelige kokmeeuw:grote stern ratio**
4. **Predatie:**
- X **Enige predatie** door grote meeuwen, verschilt van jaar tot jaar
 - ✓ **Beschermende rol kokmeeuwen** mogelijk nog van belang?

Grote sterns

Conclusies

3. **Kleptoparasitisme:**
- X Veel prooi op Griend gaat verloren door **kleptoparasitisme** door **kokmeeuwen**
 - X **Veel meer** (10x) kleptoparasitisme op Griend dan op Texel
 - X Grote sterns op Griend moeten **harder werken** om hun jongen groot te krijgen
 - X Mogelijk het gevolg van de **nadelige kokmeeuw:grote stern ratio**
4. **Predatie:**
- X **Enige predatie** door grote meeuwen, verschilt van jaar tot jaar
 - ✓ **Beschermende rol kokmeeuwen** mogelijk nog van belang?
 - X **Groeiend aantal broedende grote meeuwen** mogelijke bedreiging

Grote sterns

Waarom zou Griend minder geschikt zijn geworden voor grote sterns?

- X Verruigd broedhabitat
- X Verhoogd kleptoparasitisme
- X Meer (broedende) grote meeuwen

Grote sterns

Waarom zou Griend minder geschikt zijn geworden voor grote sterns?

- X Verruigd broedhabitat
- X Verhoogd kleptoparasitisme
- X Meer (broedende) grote meeuwen

Waarom is Griend wel (blijvend) geschikt?

- ✓ Geen grondpredatie
- ✓ Nieuwe broedlocaties
- ✓ Aanwezigheid bescherming kokmeeuwen
- ✓ Nabijheid visgronden

Dougalls stern op Griend
(juni 2019)

